

РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВЛАДА

Е

НАЦРТ

ЗАКОН
О ЗАШТИТИ ПРИРОДЕ

Бања Лука, октобар 2023. године

ЗАКОН О ЗАШТИТИ ПРИРОДЕ

ГЛАВА I ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Овим законом уређује се заштита и очување природе, биолошке, геолошке и пејзажне разноврсности као дијела животне средине.

Члан 2.

(1) Природа као добро од општег интереса за Републику Српску ужива посебну заштиту.

(2) На питања из области заштите природе која нису регулисана овим законом примјењују се одредбе прописа који уређују заштиту вода, ваздуха, шума и осталих елемената животне средине.

(3) На питања поступка која нису уређена овим законом примјењује се закон којим је регулисан општи управни поступак.

(4) Наплата републичких административних такса за издавање управних аката који се доносе на основу овог закона врши се у складу са законом којим се уређују административне таксе.

Члан 3.

Циљеви и задаци заштите природе су:

1) заштита, очување и унапређивање биолошке (генетичке, специјске и екосистемске), геолошке и пејзажне разноврсности,

2) усклађивање људских активности, економских и друштвених развојних планова, програма, основа и пројеката са одрживим коришћењем обновљивих и необновљивих природних ресурса и дугорочним очувањем природних екосистема и природне равнотеже,

3) одрживо коришћење и управљање природним ресурсима и добрима, обезбјеђивање њихове функције, уз очување природних вриједности и равнотеже природних екосистема,

4) благовремено спречавање људских активности и дјелатности које могу довести до трајног осиромашења биолошке, геолошке и пејзажне разноврсности, као и поремећаја са негативним посљедицама у природи,

5) утврђивање и праћење стања природе,

6) унапређивање стања нарушених дијелова природе и пејзажа,

7) јачање отпорности биолошке, геолошке и пејзажне разноврсности на утицаје климатских промјена.

Члан 4.

Основна начела заштите природе су:

- 1) начело високог степена заштите природе – свако је дужан да при предузимању активности или вршењу дјелатности допринесе заштити и унапређивању природе, биолошке, геолошке и пејзажне разноврсности, очувању општекорисних функција природе и природне равнотеже,
- 2) начело одрживог коришћења – коришћење природних вриједности може се вршити само до степена и на начин којима се не угрожава разноврсност и функционисање природних система и процеса,
- 3) начело примјене мјера и услова заштите природе – у коришћењу природних вриједности и заштићених природних добара, планирању и уређењу простора примјењују се начела, мјере и услови заштите природе,
- 4) начело „загађивач плаћа“ – загађивач или корисник природног ресурса и заштићеног природног добра дужан је да плати накнаду за њихово коришћење и сноси трошкове санације и рекултивације простора,
- 5) начело сарадње – републички органи, јединице локалне самоуправе и друге организације и установе, као и сва правна лица, предузетници и физичка лица при вршењу својих послова и задатака дужни су да поступају у складу са начелима, циљевима, мјерама и условима заштите и трајног очувања природе и да при томе остварују међусобну и међународну сарадњу,
- 6) начело предострожности – када постоји пријетња настанка значајне или неповратне штете за заштићено природно добро, значајног негативног утицаја на циљеве очувања или цјеловитости еколошке мреже, недостатак научних података неће бити узет као разлог за недоношење одлуке, одлагање или непредузимање мјера за спречавање угрожавања и деградације природе у складу са овим законом.

Члан 5.

Заштита природе спроводи се очувањем биолошке, геолошке и пејзажне разноврсности, те заштитом природних добара, и то:

- 1) утврђивањем и процјеном стања природе,
- 2) спровођењем мјера заштите природе, а посебно мјера које осигуравају одржавање или повратак стања очуваности природних типова станишта и дивљих врста,
- 3) спровођењем мјера које осигуравају очување свих врста птица и њихових станишта, које се природно појављују на територији Републике Српске,
- 4) израдом извјештаја о стању природе и спровођењем стратегије, планова, програма и других докумената прописаних овим законом,
- 5) проглашавањем заштићених природних добара,
- 6) успоставом система управљања природом и заштићеним природним добрима,
- 7) спровођењем мјера за јачање отпорности биолошке, геолошке и пејзажне разноврсности на утицаје климатских промјена,
- 8) повезивањем и усклађивањем система заштите природе Републике Српске са међународним системом заштите природе,
- 9) обавјештавањем јавности о стању природе и учествовањем јавности у одлучивању о заштити природе,
- 10) подстицањем и промоцијом заштите природе, развијањем свијести о потреби заштите природе у процесу васпитања и образовања,

11) подстицањем научног и стручног рада у области заштите природе, те дијалога научне заједнице и доносилаца одлука,

12) подстицањем прекограничне сарадње у истраживању ради очувања обиљежја пејзажа, очувања подручја еколошке мреже, те очувања и одрживог коришћења дивљих врста,

13) успостављањем активности на праћењу стања прописаног овим законом.

Члан 6.

Одредбе овог закона не примјењују се приликом заштите и спасавања људи, животиња, материјалних и културних добара и животне средине у великим несрећама и катастрофама, те приликом отклањања посљедица тероризма и ратних разарања, неизбјегне и неотклоњиве природне појаве и елементарних непогода, мјера одбрана од поплава и управљања ризицима од поплава и у другим случајевима хитног и неодгодивог спровођења мјера и активности цивилне заштите сходно закону којим се уређује систем заштите и спасавања у ванредним ситуацијама.

Члан 7.

Поједини изрази употријебљени у овом закону имају сљедеће значење:

1) алохтона врста је врста која је у екосистеме на територији Републике Српске доспјела намјерним или ненамјерним уношењем,

2) аутохтона врста је врста која је природно распрострањена у екосистемима на територији Републике Српске,

3) биолошка разноврсност (биодиверзитет) је свеукупност свих живих организама који су саставни дијелови еколошких система, а укључује разноврсност унутар врста, између врста, те разноврсност између еколошких система,

4) генетичка разноврсност је укупан број и укупна разноврсност гена, односно генетичких информација садржаних у свим појединачним врстама биљака, животиња, гљива и микроорганизама,

5) генетички материјал је сваки материјал биљног, животињског, микробског или неког другог поријекла који садрже функционалне јединице наслеђивања,

6) геолошка разноврсност (геодиверзитет) је разноврсност земљишта, стијена, минерала, фосила, рељефних облика, подземних објеката и структура те природних процеса који су их стварали кроз геолошке периоде,

7) дивље врсте су оне врсте које нису настале под утицајем човјека као посљедица вјештачког укрштања или генетичке модификације наследног материјала техникама модерне биотехнологије,

8) дивље врсте од интереса за Европску унију су оне дивље врсте које су на територији Европске уније угрожене, осјетљиве, ријетке и ендемске, те захтијевају посебну пажњу због природе њихових станишта,

9) еколошка мрежа је кохерентна, функционална и просторно повезана цјелина која се успоставља ради очувања типова станишта од посебног значаја за заштиту, за обнављање и/или унапређивање нарушених станишта и за очување станишта дивљих врста флоре и фауне,

10) еколошки значајна подручја Европске еколошке мреже Натура 2000 јесу посебна подручја за очување станишта и врста и подручја посебне заштите за очување станишта одређених врста птица, у складу са прописима Европске уније о заштити станишта, дивљих биљних и животињских врста и заштити птица,

11) екосистем је динамичан комплекс заједница биљака, гљива, животиња, алги и микроорганизама и њиховог неживог окружења који међусобно дјелују као функционална јединица,

12) ендемична врста је врста чије је распрострањење ограничено на одређено географско подручје,

13) екс ситу очување је очување компонената биолошке и геолошке разноврсности ван њихових природних станишта,

14) заштита природе је низ мјера и активности усредсређених на спречавање оштећења природе, природних вриједности и природне равнотеже,

15) ин ситу заштита је активна мјера заштите која обухвата заштиту популација врсте на природном станишту, очување природних екосистема, очување и опоравак популација на њиховим природним стаништима, као и очување појава геодиверзитета на мјесту настанка или налазишта стијена, руда, минерала, кристала и фосила,

16) инвазивна алохтона врста је алохтона врста која уношењем у природу или/и ширењем угрожава биолошку разноврсност и екосистемске услуге, а поред тога може да угрожава и здравље људи или причињава материјалну штету,

17) минерал је природна творевина, саставни дио литосфере, одређеног и сталног хемијског састава и физичких особина, које су стабилне у одређеним условима притиска и температуре, који нису минералне сировине,

18) очување врста и станишта значи низ мјера потребних за одржавање или обнову природних станишта и популација дивљих врста у повољном стању,

19) прихватилиште за дивље животиње је простор у којем привремено бораве јединке дивљих врста животиња, које су нађене у природи исцрпљене, болесне, озлијеђене, рањене или отроване,

20) пејзаж (предио) је одређена територија чији карактер представља специфичан спој природних и створених вриједности карактеристичних за дати регион,

21) пејзажна (предиона) разноврсност је структурираност простора настала у интеракцији (међудејству) природних и створених пејзажних елемената одређених биолошких, климатских, геолошких, геоморфолошких, педолошких, хидролошких, културно-историјских и социолошких обиљежја,

22) подручје очувања значајно за птице (енгл. Special Protection Areas – SPA) је подручје значајно за очување и остваривање повољног стања дивљих врста птица и њихових станишта, као и подручје значајно за очување миграторних врста птица,

23) популација је просторно и временски интегрисана група јединки исте врсте која располаже заједничким скупом насљедних фактора, насељава одређени простор, припада одређеном екосистему, а у оквиру које су јединке међусобно повезане првенствено односима репродукције,

24) посебно подручје очувања значајно за врсте и типове станишта (енгл. Special Areas of Conservation – SAC) је подручје очувања значајно за врсте и типове станишта за које се примјењују мјере очувања у сврху одржавања или поврата у повољно стање очуваности природних станишта и популација врста за које је то подручје одређено,

25) повољно стање врсте је стање у којем популације врсте имају перспективу дугорочног опстанка као животно способни дио природног еколошког система и када се еколошко подручје распрострањености врсте не смањује нити постоји вјероватноћа да ће се у предвидљивој будућности смањити,

26) праћење стања, односно мониторинг је планско, систематско и континуирано праћење стања природе, односно дијелова биолошке, геолошке и пејзажне разноврсности,

27) примјерак је свака животиња, биљка или гљива, без обзира на то да ли је жива или мртва, која припада дивљим врстама, сваки њен дио или дериват,

28) приоритетни типови станишта и приоритетне врсте су они типови станишта и врсте којима пријети нестанак унутар њиховог природног ареала или имају мали природан ареал због регресије или им је подручје у природи ограничено или представљају истакнуте примјере типичних карактеристика једне или више од сљедећих биогеографских регија: алпске, континенталне и медитеранске,

29) реинтродукција или поново увођење је метод заштите и очувања биолошке разноврсности вјештачким враћањем врсте на некадашња станишта са којих је ишчезла, а на датим стаништима још постоје приближно једнаки еколошки услови као и прије изумирања,

30) репопулација је уношење нових јединки аутохтоне врсте у већ постојећу популацију те врсте на подручју њеног распрострањења, из подручја гдје је популација стабилна у подручје гдје је потребно достићи одрживост популације,

31) станиште је географски јасно одређен простор у коме конкретна заједница биљака, животиња, гљива и микроорганизама (биоценоза) ступа у интеракцију са абиотичким факторима (земљишта, клима, количина и квалитет воде и др.) формирајући функционалну цјелину,

32) спелеолошки објекат је подземна шупљина у облику канала, ходника и дворана различитих димензија, нагиба и изгледа настала природним процесима првенствено у кречњацима и доломитима али и у другим стијенама,

33) станиште врсте су она станишта у којима популације конкретне врсте имају услове за опстанак у дужем временском периоду, односно простор у коме конкретна врста реализује било коју фазу свог животног циклуса,

34) тип станишта је скуп или група станишта која су по својим биотичким и абиотичким карактеристикама веома слична,

35) угрожена врста је она врста која се суочава са високом вјероватноћом да ће ишчезнути у природним условима у блиској будућности,

36) фосили су остаци, сачувани у цјелини или дијеловима, организама који су живјели у прошлости, укључујући и трагове изумрлих организама, а служе као материјални докази на основу којих се поуздано реконструише геолошка прошлост,

37) црвена листа је списак угрожених дивљих врста распоређених по категоријама угрожености.

ГЛАВА II

ПЛАНИРАЊЕ И ОРГАНИЗАЦИЈА ЗАШТИТЕ ПРИРОДЕ

1. Стратешко планирање

Члан 8.

Стратешко планирање у области заштите природе је саставни дио заштите животне средине Републике Српске (у даљем тексту: Стратегија) и њеног акционог плана сходно закону којим се уређује заштита животне средине и закону којим се уређује стратешко планирање и управљање развојем.

Члан 9.

(1) Скупштина јединице локалне самоуправе доноси План заштите животне средине у складу са законом којим се уређује заштита животне средине.

(2) План из става 1. овог члана садржи и планирање у области заштите природе.

2. Субјекти заштите природе

Члан 10.

Заштиту и очување природе, у оквиру својих овлашћења, обезбјеђују:

- 1) Влада,
- 2) Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију Републике Српске (у даљем тексту: Министарство),
- 3) Завод за заштиту културно-историјског и природног наслеђа Републике Српске (у даљем тексту: Завод),
- 4) јединице локалне самоуправе,
- 5) управљач заштићеног подручја (у даљем тексту: Управљач),
- 6) правна лица, предузетници и физичка лица који у обављању привредних и других дјелатности користе природне ресурсе и заштићена природна добра,
- 7) универзитети, стручне и научне организације и друге јавне установе,
- 8) грађанин, групе грађана, њихова удружења, професионалне или друге организације.

Члан 11.

(1) Послове у области заштите природе из надлежности органа Републике Српске врши Министарство.

(2) Послове у области заштите природе из надлежности јединица локалне самоуправе врше органи јединица локалне самоуправе.

Члан 12.

Министарство, органи јединице локалне самоуправе су дужни, у складу са овим законом, Стратегијом и документима просторног планирања који се доносе у складу са законом којим се регулише уређење простора и грађење, да:

- 1) се брину о очувању природе, природних вриједности и пејзажне разноврсности на своме подручју,
- 2) проглашавају заштићена природна добра из своје надлежности,
- 3) обезбјеђују услове за заштиту и очување заштићених природних добара и подручја еколошке мреже из своје надлежности,
- 4) учествују у поступку проглашења заштићених подручја које проглашава Народна скупштина или Влада или скупштина јединице локалне самоуправе,
- 5) учествују у изради плана управљања заштићених природних добара и подручја еколошке мреже из своје надлежности,
- 6) обавјештавају јавност о стању природе и природних вриједности на свом подручју и о предузимању мјера заштите и очувања,
- 7) међусобно пружају потребну помоћ у области заштите природе на њиховом подручју,
- 8) обављају и друге послове прописане овим законом и прописима донесеним на основу овог закона.

Члан 13.

(1) Стручни послови заштите природе и природних добара које обавља Завод су:

- 1) утврђивање услова за радове на заштићеним природним добрима и издавање стручних мишљења у складу са овим законом,
- 2) достављање годишњег извјештаја Министарству о свим спроведеним активностима,
- 3) учествовање у изради извјештаја у складу са међународним прописима и прописима Европске уније,
- 4) инвентаризација појединачних елемената геолошке, биолошке и пејзажне разноврсности са статистичким анализама и извјештајима о њиховом стању,
- 5) израда и одржавање одговарајућих база података о дивљим врстама, инвазивним врстама, типовима станишта, екосистемима, заштићеним подручјима и еколошки значајним подручјима, подручјима еколошке мреже, георазноврсности, те спелеолошким објектима,
- 6) израда студија заштите заштићеног подручја, којима се утврђују вриједности подручја предложених за заштиту и начин управљања тим подручјима,
- 7) израда валоризационе основе природног наслеђа на подручју јединице локалне самоуправе,
- 8) припремања и спровођења пројеката и програма на заштићеном подручју,
- 9) организовање и спровођење обука постојећих запослених кадрова у области заштите природе ради спровођења активности на заштити и очувању природних добара,
- 10) организовање и спровођење васпитних и промотивних активности у заштити природе,
- 11) праћење стања и оцјена очуваности природе и степена угрожености објеката геонаслеђа, дивљих врста и њихових станишта, типова станишта, екосистема, еколошки значајних подручја, заштићених подручја, еколошких коридора, еколошке мреже и пејзажа,
- 12) прикупљање и обрада података о природи и природним вриједностима,
- 13) учешће у спровођењу пројеката и програма у области заштите природе,
- 14) пружање стручне помоћи управљачима заштићених природних добара, јединицама локалне самоуправе, удружењима грађана, групама грађана и појединцима на заштити природе, пејзажа и природних добара,
- 15) израда методологија везаних за планирање управљања и процјену ефикасности управљања у заштићеним подручјима, те за успостављање еколошке мреже и праћење стања природе,
- 16) обављање стручних послова у вези са процјеном утицаја, контроле ширења и уклањања алохтоних врста, поновног увођења и репопулације дивљих врста у природи,
- 17) учешће у раду међународних стручних институција у вези са заштитом природе,
- 18) учешће у спровођењу ратификованих међународних уговора о заштити природе,
- 19) учествовање у поступку јавног увида ради проглашавања заштићених природних добара,
- 20) утврђивање услова и мјера заштите природе и природних вриједности у поступку израде и спровођења просторних и урбанистичких планова, пројектне документације, планских докумената из области шумарства, пољопривреде, водопривреде, ловства и рибарства, те програма и стратегија у свим дјелатностима које могу имати утицај на природу,
- 21) вођење евиденције о начину и обиму коришћења, као и факторима угрожавања заштићених и строго заштићених дивљих врста ради утврђивања и праћења стања њихових популација,

22) вођење регистра заштићених природних добара и других података од значаја за заштиту природе,

23) вршење стручног надзора на заштићеним природним добрима са приједлогом мјера,

24) вођење Информационог система заштите природе и размјена података,

25) обављање и других послова утврђених овим законом.

(2) Стручне послове из става 1. овог члана, по потреби, обављају и друге стручне и научне установе и организације у складу са овим законом.

(3) Надлежни органи Републике Српске и јединица локалне самоуправе дужни су податке о стању природе који се прикупљају у складу са овим законом доставити Заводу.

ГЛАВА Ш

КОРИШЋЕЊЕ ПРИРОДНИХ ДОБАРА И ПРОСТОРА

Члан 14.

(1) Планирање, уређење и коришћење простора, природних ресурса, заштићених подручја и еколошке мреже спроводи се на основу просторних и урбанистичких планова, планске и пројектне документације, основа, планова и програма управљања и коришћења природних ресурса и добара у рударству, енергетици, саобраћају, водoprивреди, пољoprивреди, шумарству, ловству, рибарству, туризму и другим дјелатностима од утицаја на природу, у складу са мјерама и условима заштите природе прописаних овим законом.

(2) Коришћење простора, природних ресурса и заштићених подручја дозвољено је на начин предвиђен овим законом.

(3) Правно лице, предузетник и физичко лице, односно носилац пројекта које користи природне ресурсе, обавља грађевинске и друге радове, активности и интервенције у природи дужно је да поступа у складу са мјерама и условима заштите природе утврђеним у плановима, основама и програмима и у складу са пројектно - техничком документацијом, на начин да се избјегну или на најмању мјеру сведу угрожавање и оштећење природе.

(4) Носилац пројекта из става 3. овог члана након престанка радова и активности дужно је да изврши санацију, односно рекултивацију у складу са прописима којим се уређује заштита животне средине.

Члан 15.

(1) У поступку израде и одобравања планова, основа, програма, пројеката, радова и активности из члана 14. овог закона носилац пројекта и/или надлежни орган обавезно прибавља стручно мишљење Завода којим се утврђују услови заштите природе.

(2) Стручно мишљење из става 1. овог члана садржи:

1) податке о природним вриједностима, посебно биљног и животињског свијета, објеката геонаслеђа и пејзажа у границама просторног обухвата документа из става 1. овог члана и просторном окружењу,

2) податке о заштићеним природним добрима, укључујући природна добра планирана за заштиту и у поступку заштите,

3) податке о еколошки значајним подручјима и типовима станишта,

4) податке о установљеним режимима и мјерама заштите и коришћења природних вриједности и добара и еколошки значајних подручја,

5) податке о заштићеним подручјима дефинисаним прописом из области вода и то подручја намијењена за захватање воде за пиће, подручја водних тијела намијењених заштити привреди важних врста, воде намијењене рекреацији, укључујући и подручја одређена за купање, подручја подложна еутрофикацији и подручја осјетљива на нитрате, подручја намијењена заштити станишта или врста гдје је одржавање или побољшавање стања воде битан услов за њихов опстанак и репродукцију,

6) процјену да ли се планирани радови и активности могу реализовати са становишта циљева заштите природе и донесених прописа и докумената,

7) услове, односно забране и ограничења под којима се планирани радови и активности могу реализовати,

8) биолошке, техничке и технолошке мјере заштите природе које треба да се примијене,

9) правни и стручни основ за утврђене услове и мјере.

(3) Уз захтјев за издавање стручног мишљења из става 1. овог члана прилажу се:

1) подаци о врсти и носиоцу израде документа из става 1. овог члана и инвеститору,

2) подаци о локацији и просторном обухвату са одговарајућим картографским и графичким прилозима, а за пројекте и са копијом катастарског плана,

3) кратак опис циљева због којих се документ израђује, намјераваних активности на његовој реализацији и главних очекиваних резултата,

4) идејно рјешење пројекта.

(4) Уколико подносилац захтјева у року од двије године од дана достављања стручног мишљења не отпочне радове и активности за које је стручно мишљење издато, дужан је да прибави ново мишљење.

Члан 16.

(1) Оцјена прихватљивости за еколошку мрежу (у даљем тексту: оцјена прихватљивости) је поступак којим се процјењује да ли постоји вјероватноћа да спровођење планова, основа, програма, пројеката, радова и активности, који сами или у комбинацији са другим плановима, основама, програмима, пројектима, радовима и активностима, могу имати значајан утицај на циљеве очувања и цјеловитост еколошке мреже.

(2) Уколико се у поступку утврђивања услова заштите природе из члана 15. овог закона утврди да постоји вјероватноћа да планови, програми, пројекти, радови и активности могу имати значајан утицај на циљеве очувања и цјеловитост еколошке мреже, Министарство спроводи поступак оцјене прихватљивости.

(3) За стратегије, планове, основе и програме за које се спроводи поступак стратешке процјене утицаја на животну средину и за пројекте, за које се, у складу са прописом којим се уређује заштита животне средине, спроводи поступак процјене утицаја на животну средину, поступак оцјене прихватљивости може се спроводити и у оквиру тих поступака.

(4) Када се на основу оцјене прихватљивости овог члана утврди да планови, основе, програми, пројекти, радови и активности имају значајан негативан утицај на циљеве очувања и цјеловитост еколошке мреже, Министарство доноси рјешење којим се одбија давање сагласности за спровођење активности.

(5) Изузетно, ако се на основу оцјене прихватљивости утврди да планови, основе, програми, пројекти, радови и активности могу имати значајан негативан утицај

на циљеве очувања и цјеловитост еколошке мреже Министарство издаје рјешење којим се даје сагласност, само под сљедећим условима:

- 1) да не постоји друго алтернативно рјешење,
 - 2) да постоји јавни интерес друштвеног и привредног карактера.
- (6) О постојању јавног интереса одлучује Влада.

(7) Када се утврди постојање јавног интереса, Министарство рјешењем, уз претходно мишљење Завода одређује компензацијске мјере неопходне за очување свеукупне кохерентности еколошке мреже.

(8) Влада доноси уредбу којом прописује поступак, садржај, рокове, начин спровођења оцјене прихватљивости за еколошку мрежу у односу на циљеве очувања еколошке мреже, начин обавјештавања јавности, као и поступак и начин утврђивања компензацијских мјера.

Члан 17.

(1) Ради ублажавања штетних посљедица на природу, које могу настати реализацијом планова, основа, програма, пројеката, радова или активности на подручју еколошке мреже, правно лице, предузетник и физичко лице, односно носилац пројекта, дужно је да спроведе компензацијске мјере у складу са рјешењем из члана 16. став 7. овог закона.

(2) Компензацијске мјере одређују се у зависности од предвиђених оштећења подручја еколошке мреже, а могу бити:

- 1) успостављање подручја изван еколошке мреже, које има особине као оштећено или уништено подручје еколошке мреже, или
- 2) укључивање новог подручја у обухвату еколошке мреже, које има особине као оштећено или уништено подручје еколошке мреже.

(3) Компензацијска мјера не може бити плаћање новчаног износа у вриједности проузрокованог оштећења на подручју еколошке мреже.

Члан 18.

Концесијом се може стећи право обављања дјелатности у заштићеним подручјима, те право на изградњу и коришћење објеката потребних за обављање тих дјелатности у складу са законом којим се уређују концесије.

Члан 19.

Ако су пројекти или активности у природи изведене без утврђених услова заштите природе или супротно датим условима заштите природе, усљед чега су настала оштећења природе и заштићених природних добара, носилац пројекта или активности, односно корисник природних ресурса, дужан је да без одгађања и о свом трошку отклони штетне посљедице свог дјеловања.

ГЛАВА IV ОЧУВАЊЕ БИОДИВЕРЗИТЕТА

1. Пејзажи

Члан 20.

(1) Пејзажи (предјели) се према својим природним и створеним обиљежјима разврставају у пејзажне типове који изражавају разноврсност природне и културне баштине.

(2) Очување пејзажа подразумијева планирање и спровођење мјера којима се спречавају нежељене промјене, нарушавање или уништење значајних обиљежја пејзажа, њихове разноврсности, јединствености и естетских вриједности и омогућавање традиционалног начина коришћења пејзажа.

(3) Планирање и очување пејзажа заснива се на идентификацији пејзажа и процјени њихових значајних и карактеристичних обиљежја, која су на основу своје линеарне и континуиране структуре или њихове функције повезивања битна за миграцију, ширење и генетску размјену дивљих врста.

(4) У планирању и уређењу простора на нивоу Републике Српске и јединица локалне самоуправе, као и у планирању и коришћењу природних ресурса мора се обезбиједити очување значајних и карактеристичних обиљежја пејзажа.

2. Типови станишта, еколошка мрежа и еколошки значајна подручја

Члан 21.

(1) Стање очувања природног станишта је збир утицаја који дјелују на природно станиште и његове типичне врсте, а који би могли угрозити његову дугорочну природну распрострањеност, структуру и функције, као и дугорочни опстанак типичних врста на том станишту.

(2) Тип природног станишта је у повољном стању ако:

1) је његово подручје распрострањености стабилно или се повећава,
2) су специфична структура и функције неопходне за дугорочно очување присутни или ће бити присутни у предвидљивој будућности,

3) је статус заштите свих његових типичних врста повољан.

(3) Очување екосистема (шумских, високопланинских, крашких, ливадских, водених и влажних, осјетљивих и других екосистема) осигурава се очувањем типова станишта у повољном стању, односно обнављањем типова станишта којима је нарушено повољно стање.

(4) Типови станишта се документују картом станишта, а Завод у сарадњи са другим стручним и научним установама прати њихово стање и угроженост.

(5) Министар доноси правилник којим се прописују критеријуми за издвајање угрожених, ријетких и осјетљивих станишта и типова станишта од посебног значаја за очување и мјере заштите за њихово очување.

(6) Правилник из става 5. овог члана доноси се по претходно прибављеном стручном образложењу Завода.

Члан 22.

(1) Еколошки значајна подручја Републике Српске су:

- 1) подручја која значајно доприносе очувању биоразноврсности у Републици Српској,
- 2) подручја која су биолошки изразито разноврсна или добро очувана, а која су међународно значајна,
- 3) подручја типова станишта који су ријетки или угрожени на међународном нивоу, укључујући и приоритетне типове станишта од интереса за Европску унију,
- 4) подручја типова станишта који су ванредни примјери типичних карактеристика тог типа станишта,
- 5) станишта врста које су угрожене на међународном нивоу,
- 6) станишта угрожених и ендемичних врста за Републику Српску,
- 7) подручја која битно доприносе генетичкој повезаности популација врста (еколошки коридори),
- 8) селидбени путеви животиња.

(2) Еколошки коридори су еколошке путање које омогућавају кретање јединки популација и проток гена између заштићених подручја и еколошки значајних подручја.

(3) Еколошки значајна подручја и еколошке коридоре из ст. 1. и 2. овог члана утврђује Завод у сарадњи са другим стручним и научним установама, те израђује и приказује њихову просторну дистрибуцију у картографском или дигиталном облику.

Члан 23.

(1) Еколошку мрежу Републике Српске (у даљем тексту: Еколошка мрежа) чине:

- 1) еколошки значајна подручја,
- 2) еколошки коридори.

(2) Еколошка мрежа се успоставља ради очувања типова станишта од посебног значаја за заштиту, за обнављање или унапређивање нарушених станишта и за очување станишта дивљих врста биљака и животиња.

(3) Еколошком мрежом из става 1. овог члана идентификују се и еколошки значајна подручја као приједлог подручја за Европску еколошку мрежу Натура 2000.

(4) Еколошку мрежу проглашава Влада уредбом из става 8. овог члана, на приједлог Министарства.

(5) Завод, у сарадњи са другим стручним и научним установама, припрема стручну основу за успостављање еколошке мреже на територији Републике Српске.

(6) Стручна основа из става 5. овог члана садржи:

- 1) назив станишта,
- 2) тип станишта,
- 3) опис станишта,
- 4) распрострањеност,
- 5) факторе угрожавања,
- 6) мјере заштите,
- 7) просторно-картографску дистрибуцију (приказ).

(7) Републичка управа за геодетске и имовинско-правне послове дужна је, на захтјев Завода, за потребе израде стручне основе из става 5. овог члана, доставити тражене податке катастра непокретности, без накнаде трошкова, у складу са законом којим се уређују накнаде за вршење услуга премјера и коришћење података катастра непокретности и катастра земљишта.

(8) Влада доноси уредбу којом проглашава листу еколошки значајних подручја и списак врста, укључујући птице и њихова станишта, приоритетне типове станишта и приоритетне врсте, еколошке коридоре, критеријуме за одређивање дијелова еколошке мреже и опште смјернице.

(9) Базу података о Еколошкој мрежи Републике Српске, у електронском облику, израђује и ажурира Завод.

Члан 24.

(1) Заштита еколошке мреже обезбиједиће се спровођењем свих неопходних мјера очувања које одговарају еколошким захтјевима типова станишта и станишта врста за која ће се утврдити еколошки значајна подручја, као и примјеном поступка оцјене прихватљивости у складу са чланом 16. овог закона.

(2) Циљеви и мјере заштите еколошке мреже односе се на правна лица, предузетнике и физичка лица која својим активностима и радовима могу утицати на подручја еколошке мреже и еколошке коридоре.

(3) Праћење стања Еколошке мреже врши Завод.

(4) Информације о подручјима Еколошке мреже објављује Завод на својој службеној интернет страници.

Члан 25.

(1) Управљачи заштићених подручја, јавна предузећа за газдовање шумама, корисници ловишта и рибарских подручја и корисници пољопривредног земљишта дужни су да планирају и спроводе мјере и активности на управљању подручјем еколошке мреже, у складу са овим законом и посебним прописима.

(2) Забрањују се радови, активности и дјелатности које могу довести до угрожавања и нарушавања функција еколошке мреже и до нарушавања или трајног оштећења својстава и вриједности појединих дијелова еколошке мреже.

Члан 26.

(1) Плански документи из области шумарства, пољопривреде, водопривреде, ловства и рибарства који се доносе на основу посебних прописа, а у чијем обухвату су дијелови Еколошке мреже садржаће и мјере заштите и очувања прописане уредбом из члана 23. став 8. овог закона.

(2) Документи из става 1. овога члана достављају се на мишљење Министарству.

3. Очување дивљих врста у природи

Члан 27.

(1) Стање очуваности дивље врсте представља укупне утицаје који дјелују на ту врсту, а који би могли угрозити њену дугорочну распрострањеност и бројност популација унутар подручја распрострањености.

(2) Стање дивље врсте сматра се повољним када:

1) подаци о динамици популације одређене врсте указују на то да ће се она дугорочно одржати као одрживи дио свог природног станишта,

2) постоји, а вјероватно ће и даље постојати, довољно велико станиште и природно подручје распрострањења у којем ће се популације врсте дугорочно одржати,

3) природно подручје распрострањења врсте се не смањује, а није вјероватно да ће се смањити у предвидивој будућности.

(3) Очување дивљих врста остварује се успостављањем или одржавањем њиховог повољног стања у природи, водећи рачуна о одржавању и обнови довољне разноврсности и распрострањености њихових станишта, а посебно:

1) успостављањем заштићених подручја,
2) одржавањем и управљањем стаништима дивљих врста изван заштићених подручја у складу са њиховим еколошким потребама,

3) обновом уништених станишта,

4) стварањем нових станишта.

(4) У циљу очувања врста птица које су предмет посебних мјера очувања узимају се у обзир сљедећи критеријуми:

1) врсте у опасности од изумирања,

2) врсте осјетљиве на одређене промјене у њиховим стаништима,

3) врсте које се сматрају ријеткима због мале популације или ограничене локалне раширености,

4) друге врсте које захтијевају посебну пажњу због посебне природе њихових станишта.

Члан 28.

(1) Одрживо коришћење дивљих врста, изузев строго заштићених и заштићених дивљих врста, чије се сакупљање, односно узимање из природе, спроводи уз примјену мјера управљања и заштите обезбјеђује се на основу овог закона и посебних прописа из области шумарства, ловства и рибарства.

(2) Мјере управљања и заштите дивљих врста обухватају:

1) континуирано праћење стања очуваности,

2) привремену или локалну забрану узимања примјерака из природе и коришћења одређених популација,

3) регулисање раздобља и метода узимања примјерака из природе,

4) примјену ловних и риболовних правила о очувању популација врста приликом узимања појединих примјерака из природе,

5) успостављање система дозвола за узимање из природе или одређивање квота,

6) узгајање у заточеништву животињских врста, као и вјештачко размножавање биљних врста, под строго контролисаним условима, како би се смањило узимање примјерака из природе,

7) процјену ефикасности донесених мјера.

(3) Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде врши праћење дивљих врста које су предмет посебних прописа из области ловства и рибарства и о томе обавјештава Министарство.

(4) Захтјев за сагласност за сакупљање дивљих врста, односно узимање из природе у сврху прераде или даље продаје, а које није уређено посебним прописима из области шумарства, ловства и рибарства, подноси се Министарству.

(5) Министарство издаје рјешење којим се даје сагласност на захтјев из става 4. овог члана, уз претходно прибављено мишљење Завода.

Члан 29.

(1) За хватање и/или убијање животињских врста и убијање свих врста птица које се природно појављују на територији Републике Српске, забрањена је употреба

средстава за хватање и убијање, која могу проузроковати њихово локално нестајање или значајан поремећај њихових популација, као што су:

1) за сисаре и птице:

1. живе, ослијепљене или осакаћене животиње које се користе као мамци,
2. одашилјачи звука,
3. електрични и електронски убојити или омамљујући апарати,
4. умјетни свијетлећи апарати,
5. огледала и други засљепљујући апарати,
6. средства за освјетљавање циља,
7. експлозиви,
8. мреже које су у основи или према условима употребе неселективне,
9. замке које су у основи или према опису употребе неселективне,
10. самострел,
11. отрови и отровни или омамљујући мамци,
12. истјеривање животиња из склоништа гасом или димом,
13. полуаутоматско ловачко оружје са spremником који може садржавати више од два метка, војничким оружјем и војничком муницијом,
14. за птице додатно и ступице, мреже, замке, кукe и љепило,

2) за рибе:

1. отрови,
2. експлозиви,
3. друга средства за масовно и недозвољено изловљавање рибе (електрична енергија, мреже, корпе, подводне пушке и др.).

(2) Забрањен је било какав облик хватања и/или убијања дивљих животиња из става 1. овог члана из авиона или моторних возила у покрету, а када су у питању птице, додатно и хватање и/или убијање из чамаца на моторни погон при брзини већој од 5 km/h.

Члан 30.

Јединке дивљих врста животиња које су пронађене исцрпљене, болесне, озлијеђене, рањене или отроване збрињавају се у прихватилиштима за дивље животиње.

Члан 31.

(1) Јавни путеви и друге врсте саобраћајница, телекомуникациони и електроенергетски, хидрограђевински и други објекти чијом се изградњом пресијецају уобичајени коридори дневно-ноћних и сезонских миграција дивљих животиња, проузрокује фрагментација станишта или на други начин омета њихов нормалан животни циклус, граде се на начин којим се умањују негативни ефекти и примјеном посебних конструктивних и техничко-технолошких рјешења на самим објектима и у њиховој околини, током изградње и у периоду експлоатације.

(2) Министар доноси правилник којим се прописују специјална техничко-технолошка рјешења која омогућавају несметану и сигурну комуникацију дивљих животиња (еколошки мостови, изграђени пролази и прелази, тунели, пропусне цијеви, жаркови, сигурносни и усмјеравајући објекти, рибље стазе и лифтови и друго), као и мјере заштите и начин одржавања техничко-технолошких рјешења.

(3) Правилник из става 2. овог члана доноси се уз сагласност Министарства саобраћаја и веза, Министарства енергетике и рударства и Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде.

(4) За објекте из става 1. овог члана орган управе надлежан за грађење издаје локацијске услове и дозволе у складу са законом којим се регулише уређење простора и грађење, а узимајући у обзир специјална техничко-технолошка рјешења из става 2. овог члана.

Члан 32.

(1) Заштита дивљих птица односи се на птице, њихова јаја, гнијезда и станишта.

(2) У циљу очувања популација свих врста дивљих птица предузимају се све неопходне мјере, узимајући у обзир еколошке, привредне и рекреативне потребе.

(3) У циљу одржавања или поновног успостављања довољне разноврсности и величине станишта за све врсте птица предузимају се следеће мјере:

- 1) стварање заштићених подручја,
- 2) одржавање и управљање у складу са еколошким потребама станишта унутар и изван заштићених подручја,
- 3) поновно успостављање уништених станишта,
- 4) стварање биотопа.

Члан 33.

(1) Врсте дивљих птица које су предмет посебних мјера очувања а односе се на њихова станишта с циљем обезбјеђивања преживљавања и размножавања на њиховом подручју распрострањености су:

- 1) врсте које су у опасности од изумирања,
- 2) врсте осјетљиве на одређене промјене у њиховим стаништима,
- 3) врсте које се сматрају ријетким због мале популације или ограничене локалне распрострањености,
- 4) друге врсте које захтијевају посебну пажњу због посебне природе њиховог станишта.

(2) Да би се успоставио општи систем заштите свих врста дивљих птица, није дозвољено:

- 1) намјерно убијање или хватање на било који начин,
- 2) намјерно уништавање или оштећивање њихових гнијезда и јаја или уклањање гнијезда,
- 3) одношење њихових јаја у дивљину или задржавање тих јаја, иако су празна,
- 4) намјерно узнемиравање тих птица, нарочито за вријеме њиховог размножавања и парења, уколико би то узнемиравање било значајно,
- 5) држање птица које припадају врстама чији су лов и хватање забрањени.

Члан 34.

(1) Стубови и техничке компоненте средњенапонских и високонапонских водова граде се у складу са подзаконским актом из члана 31. став 2. овог закона, тако да се птице и слијепи мишеви заштите од струјног удара и механичког озљеђивања.

(2) Локације струјних генератора покретаних вјетром (вјетроелектране) утврђују се тако да се избјегну важна станишта и путеви миграције птица и слијепих мишева.

(3) Одредба става 1. овог члана не односи се на горње водове жељезница.

(4) При изградњи високих објеката (вјетрогенератора, стубова, торњева, мостова и других објеката) у близини еколошки значајних подручја неопходно је примјењивати техничко-технолошке мјере које се односе на освјетљавање објеката да би се избјегли негативни утицаји оваквих објеката.

Члан 35.

У циљу дефинисања подручја очувања дивљих врста птица врше се истраживања и активности које се односе на:

- 1) утврђивање листе врста птица којима пријети опасност од истребљења или посебно угрожене врсте, узимајући у обзир њихову географску распрострањеност,
- 2) попис и еколошки опис подручја од посебног значаја за миграторне врсте на њиховим миграторним путевима, као и подручја гдје презимљавају и гнијезде се,
- 3) попис података о нивоима популација миграторних врста које су приказане као прстеноване,
- 4) процјену утицаја метода узимања дивљих птица на нивоима популације,
- 5) израду или усавршавање еколошких метода за превенцију типа штете изазване птицама,
- 6) одређивање улоге одређених врста као индикатора популације,
- 7) изучавање неповољних утицаја изазваних загађењем на нивоима популација врста птица.

4. Репопулација дивљих врста

Члан 36.

(1) Репопулација се може вршити у случајевима када је потребно побољшати одрживост популација аутохтоних врста на одређеном подручју, на начин да се повећа њена величина и/или генетичка варијабилност.

(2) Министарство доноси рјешење којим се издаје сагласност за репопулацију дивљих аутохтоних врста уз претходно прибављено мишљење Завода.

(3) Правно лице, предузетник и физичко лице подноси захтјев за издавање сагласности из става 2. овог члана, који садржи:

1) називе врста на латинском језику и на једном од језика у службеној употреби у Републици Српској, број или количину јединки, поријекло јединки, опис развојног стадија или облика, а за животињске врсте пол и старост јединки,

2) сврху и начин поновног увођења или репопулације, укључујући временски распоред током године, те предвиђену величину подручја са тачном локацијом увођења.

(4) Уколико Министарство пољопривреде шумарства и водопривреде врши репопулацију у складу са посебним прописима из области шумарства, ловства и рибарства, дужно је доставити обавјештење Министарству.

(5) Репопулација се може вршити под условом да се истраживањима утврди да такав поступак ни на који начин не угрожава повољан статус популација врсте, односно добробит животиња, као и у случају акцидентних ситуација (поплава, пожара, суша и сл.).

5. Реинтродукција дивљих врста

Члан 37.

(1) Реинтродукција (поновно увођење) дивљих врста у слободну природу на подручју Републике Српске може се вршити на основу рјешења Министарства којим се издаје дозвола за реинтродукцију, а након што претходно прибави мишљење Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде.

(2) Правно лице, предузетник и физичко лице подноси захтјев Министарству за издавање дозволе из става 1. овог члана.

(3) Уз захтјев за издавање дозволе из става 1. овог члана, неопходно је доставити Програм реинтродукције, који израђује Завод.

(4) Изузетно, програм реинтродукције могу израдити стручне и научне установе, а на који ће Завод дати стручно мишљење.

6. Уношење алохтоних врста и инвазивне врсте

Члан 38.

(1) На подручју Републике Српске није дозвољено уношење алохтоних дивљих врста и њихових хибрида у слободну природу.

(2) Изузетно од става 1. овог члана, дозвољава се уношење алохтоних дивљих врста и њихових хибрида у слободну природу, уз достављање научних и стручних доказа са аспекта заштите природе и одрживог управљања, односно ако се уношењем не угрожава природно станиште и стање популација аутохтоних дивљих врста.

(3) Правно лице, предузетник и физичко лице подноси захтјев Министарству за издавање дозвола за уношење алохтоних дивљих врста.

(4) Министарство на основу захтјева из става 3. овог члана доноси рјешење којим се издаје дозвола за уношење алохтоних дивљих врста у слободну природу на основу мишљења Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде, уз прибављено стручно мишљење Завода.

(5) Министарство на основу захтјева из става 3. овог члана доноси рјешење којим се издаје дозвола за уношење алохтоних дивљих врста у контролисаним условима, по претходно прибављеном мишљењу Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде и стручног мишљења Завода или мишљења друге научне и стручне установе којим се утврђује да не постоји опасност по аутохтоне врсте, уколико дође до случајног или намјерног бијега примјерака у слободну природу Републике Српске.

(6) Уколико се уношење алохтоних врста врши у складу са посебним прописима из области шумарства, ловства и рибарства, Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде доставља обавјештење Министарству.

Члан 39.

(1) Алохтоне дивље врсте које уношењем и ширењем угрожавају друге врсте и укупну биолошку разноврсност на подручју Републике Српске, Министарство проглашава инвазивним на основу општеприхваћених међународних критеријума, научних сазнања и обавеза преузетих из међународних уговора и међународних докумената, на приједлог Завода и других стручних и научних органа, а по претходно прибављеном мишљењу Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде.

(2) Министар доноси правилник којим се прописује листа инвазивних врста (тзв. црна листа), те мјере њихове контроле и сузбијања.

7. Означавање строго заштићених и заштићених дивљих животиња

Члан 40.

(1) Означавање строго заштићених и заштићених дивљих животиња обавља се за потребе науке, праћења стања популације и праћења здравственог стања јединки.

(2) Означавање строго заштићених и заштићених дивљих животиња врше стручно оспособљена лица уз претходно прописане услове Завода.

8. Очување генетичке разноврсности

Члан 41.

(1) Очување генетичке разноврсности и генетичког материјала дивљих врста је од интереса за Републику Српску, а спроводи се у складу са начелима одрживог развоја и праведне расподеле користи од коришћења генетичких извора.

(2) Узимање генетичког материјала из природе ради коришћења не смије угрожавати опстанак екосистема или популацију дивљих врста биљака, животиња и гљива у њиховим стаништима.

(3) Генетички материјал дивљих врста биљака, животиња и гљива не може бити предмет својине.

(4) Коришћење, услови и начин узимања генетичког материјала, приступ генетичким изворима и банка гена регулисани су посебним прописима.

ГЛАВА V

ОЧУВАЊЕ ГЕОДИВЕРЗИТЕТА

Члан 42.

(1) Очување геодиверзитета као и цјелокупног геонасљеђа при планирању, уређењу и коришћењу простора остварује се спровођењем услова и мјера заштите које су саставни дио планских докумената.

(2) Посебне мјере за заштиту геодиверзитета остварују се заштитом објеката геонасљеђа који имају изузетну научну, образовну, естетску и културну вриједност, а које се остварују у условима ин ситу и екс ситу заштите.

1. Спелеолошки објекти

Члан 43.

(1) Спелеолошки објекти због својих научних, естетских, образовних, културних природних вриједности уживају посебну заштиту.

(2) Спелеолошки објекти се уписују у Инвентар објеката геонасљеђа из члана 46. овог закона.

(3) Откриће спелеолошког објекта или његовог дијела пријављује се Министарству и Заводу.

(4) Ако се откриће догоди током обављања грађевинских или других радова, извођач радова је дужан да прекине радове на локацији и да обавијести Министарство и Завод.

(5) Министарство и Завод организују прелиминарно истраживање спелеолошког објекта којим утврђују вриједности и израђују стручно мишљење о његовом значају са смјерницама за даље поступање.

Члан 44.

У спелеолошким објектима и њиховој околини забрањено је:

1) загађивати водотоке и изворе, упуштати, уносити и остављати отровне материје, чврсте отпатке и угинуле животиње или депоновати било коју врсту отпада на мјестима и на такав начин да могу бити унијети у спелеолошки објекат текућом водом или слободним кретањем,

2) уништавати, оштећивати или односити дијелове пећинског накита, пећинских седимената, фосилних остатака и артефаката,

3) уништавати или односити примјерке фауне и флоре и нарушавати њихове станишне услове,

4) изводити грађевинске радове који могу проузроковати значајне неповољне и трајне промјене геоморфолошких и хидролошких карактеристика.

2. Минерали и фосили

Члан 45.

(1) У случају проналаска минерала и фосила који би могли представљати природну вриједност налазач је дужан да обавијести Министарство или Завод.

(2) Завод ће извршити процјену да ли минерали или фосили из става 1. овог члана представљају природну вриједност.

(3) Завод је дужан да достави Министарству извјештај о процјени из става 2. овог члана са подацима о стању налазишта, могућој угрожености налазишта, о потребним додатним истраживањима и додатним мјерама заштите налазишта минерала и фосила.

Члан 46.

(1) Објекти геонасљеђа су локалитети са геолошким, геоморфолошким, хидролошким, педолошким и посебним антрополошким вриједностима од научног, културног и естетског значаја, који уживају посебне мјере заштите, те се уписују у Инвентар објеката геонасљеђа Републике Српске.

(2) Инвентар објеката геонасљеђа Републике Српске води Завод.

(3) Министар доноси правилник којим се детаљније прописује начин успостављања Инвентара објеката геонасљеђа Републике Српске и смјернице за инвентаризацију, вредновање и разврставање објеката геонасљеђа.

ГЛАВА VI ЗАШТИЋЕНА ПРИРОДНА ДОБРА

Члан 47.

Заштићена природна добра су:

1) заштићена подручја:

1. строги резерват природе – категорија Ia (у даљем тексту: строги резерват природе),
2. посебни резерват природе (подручје дивљине) – категорија Ib (у даљем тексту: посебни резерват природе),
3. национални парк – категорија II (у даљем тексту: национални парк),
4. споменик природе – категорија III (у даљем тексту: споменик природе),
5. заштићено станиште (подручје управљања стаништем или врстом) – категорија IV (у даљем тексту: заштићено станиште),
6. заштићени пејзажи – категорија V:
 - заштићени природни пејзажи,
 - заштићени културни пејзажи,
 - парк природе,
7. заштићено подручје са одрживим коришћењем природних ресурса – категорија VI:
 - парк шума,
 - објекти обликоване природе (споменик парковске архитектуре) (у даљем тексту: објекти обликоване природе),

2) заштићене врсте:

1. строго заштићена дивља врста,
2. заштићена дивља врста,

3) заштићени минерали и фосили.

1. Заштићена подручја

Члан 48.

(1) Заштићено подручје је подручје које има изражену биолошку, геолошку и пејзажну разноврсност, те представља јасно одређен географски простор који је намијењен заштити природе и којим се управља ради дугорочног очувања природе.

(2) Заштићена подручја могу се прекогранично повезивати са заштићеним подручјима сусједних држава или ентитета.

(3) Заштићено подручје које има изузетан значај може бити на листи свјетске природне баштине као значајан дио културно-историјског и природног наслеђа човјечанства.

Члан 49.

(1) Строги резерват природе је подручје неизмијењених природних карактеристика са репрезентативним природним екосистемима, намијењен искључиво за очување изворне природе, генетичких ресурса, еколошке равнотеже, праћење

природних појава и процеса, научна истраживања којима се не нарушавају природна обиљежја, вриједности, појаве и процеси.

(2) У строгом резервату забрањене су привредне и друге дјелатности.

(3) У строгом резервату допуштена је посјета, обављање истраживања и праћења стања природе.

Члан 50.

(1) Посебни резерват природе је подручје са неизмијењеном или дјелимично измијењеном природом, од нарочитог значаја због јединствености, ријеткости или репрезентативности, а које обухвата станиште угрожене дивље врсте биљака, животиња и гљива, без насеља или са ријетким насељима у којима човјек живи у складу са природом, намијењено очувању постојећих природних одлика, генетичких ресурса, еколошке равнотеже, праћењу природних појава и процеса, научним истраживањима и образовању, контролисаним посјетама и очувању традиционалног начина живота.

(2) Посебни резерват природе може бити флористички, миколошки, шумске и друге вегетације, зоолошки (орнитолошки, ихтиолошки и други), геолошки, палеонтолошки, хидрогеолошки, хидролошки и други.

(3) У посебном резервату природе забрањено је вршити радње и активности и обављати дјелатности које могу нарушити својства због којих су проглашени заштићеним природним добром (брање и уништавање биљака, узнемиравање, хватање и убијање животиња, увођење нових биолошких врста, мелиорацијски радови, разни облици привредног и другог коришћења и слично).

(4) Посјете строгом и посебном резервату природе у циљу образовања могу се вршити на основу дозволе коју издаје Управљач.

(5) Мјере заштите строгог и посебног резервата природе детаљније се одређују актом којим се проглашава заштићено подручје.

Члан 51.

(1) Национални парк је подручје са већим бројем разноврсних природних екосистема, истакнутих пејзажних карактеристика и културног наслеђа у коме човјек живи у складу са природом, намијењено очувању постојећих природних вриједности и ресурса, укупне пејзажне, геолошке и биолошке разноврсности, као и задовољењу научних, образовних, духовних, естетских, културних, туристичких, здравствено-рекреативних потреба и осталих активности у складу са начелима заштите природе и одрживог развоја.

(2) У националном парку дозвољене су радње и дјелатности којима се не угрожава изворност природе, као и обављање дјелатности које су у функцији образовања, здравствено-рекреативних и туристичких потреба, наставка традиционалног начина живота локалних заједница, а на начин којим се не угрожава опстанак врста, природних екосистема и пејзажа, у складу са овим законом и планом управљања који доноси Управљач.

(3) Мјере заштите националног парка и начин његовог коришћења су регулисани посебним прописима.

Члан 52.

(1) Споменик природе је мања, неизмијењена или дјелимично измијењена, природна просторна цјелина, објекат или појава, физички јасно изражен, препознатљив

и јединствен, репрезентативних геоморфолошких, геолошких, хидрографских, ботаничких и других обиљежја, као и људским радом формирана ботаничка вриједност од научног, естетског, културног или образовног значаја.

(2) Споменик природе може бити: геолошки (стратиграфски [историјскогеолошки], палеонтолошки, петролошки, седиментолошки, минералолошки, структурногеолошки, хидрогеолошки и други); геоморфолошки; спелеолошки (пећина, јама и друго); хидролошки (цијели или дио водотока, слап, језеро, тресава и друго); ботанички (ријетки или значајни примјерци биљног свијета, појединачно стабло или група стабала, дрвореди, паркови, арборетуми, ботаничке баште и друго).

(3) На споменику природе забрањене су све радње и активности које угрожавају његова обиљежја и вриједности.

(4) Мјере заштите споменика природе и начин његовог коришћења детаљније се одређују актом којим се проглашава заштићено подручје.

Члан 53.

(1) Заштићено станиште је подручје које обухвата један или више типова природних станишта значајних за очување једне или више популација дивљих врста и њихових заједница.

(2) Циљ заштите станишта је:

1) заштита угрожених и ријетких типова станишта, екосистема или аутохтоних дивљих врста,

2) обезбјеђивање повољног стања популација аутохтоне дивље врсте или врста,

3) омогућавање несметаног одвијања неке од животних фаза аутохтоних дивљих врста (мријешћење, парење, гнијежђење, подизање младунаца, презимљавање и друго),

4) заштита крајње угрожених и рањивих врста,

5) омогућавање протока гена између популација врсте,

6) обезбјеђивање миграторних путева и одморишта,

7) омогућавање научних истраживања, управљања популацијама и образовања.

(3) На заштићеном станишту забрањене су радње и активности којима се угрожава или оштећује један или више типова станишта.

(4) Актом којим се проглашава заштићено подручје из става 1. овог члана детаљније се утврђује његов значај, намјена и мјере заштите.

Члан 54.

(1) Заштићени пејзажи су подручја препознатљивог изгледа са значајним природним, биолошко-еколошким, естетским и културно-историјским вриједностима, која су се током времена развијала као резултат интеракције природе, природних потенцијала подручја и традиционалног начина живота локалног становништва.

(2) Заштићени пејзажи су:

1) заштићени природни пејзаж,

2) заштићени културни пејзаж,

3) парк природе.

(3) Заштићени природни пејзаж из става 2. тачка 1) овог члана је подручје значајне биолошко-еколошке и естетске вриједности, гдје традиционалан начин живота локалног становништва није битније нарушио природу и природне екосистеме.

(4) Заштићени културни пејзаж из става 2. тачка 2) овог члана је подручје значајне пејзажне, естетске и културно-историјске вриједности, које се током времена

развијало као резултат интеракције природе, природних потенцијала подручја и традиционалног начина живота локалног становništva.

(5) У заштићеним пејзажима забрањене су радње и активности којима се нарушавају примарне природне и створене вриједности и карактер пејзажа.

(6) Мјере заштите, начин обављања привредних и традиционалних дјелатности и коришћење природних и створених вриједности пејзажа изузетних карактеристика детаљније се утврђују актом којим се проглашава заштићено подручје.

Члан 55.

(1) Парк природе је подручје добро очуваних природних вриједности са претежно очуваним природним екосистемима и живописним пејзажима, намијењено очувању укупне геолошке, биолошке и пејзажне разноврсности, као и задовољењу научних, образовних, духовних, естетских, културних, туристичких, здравствено-рекреативних потреба и осталих дјелатности усклађених са традиционалним начином живота и начелима одрживог развоја.

(2) У парку природе дозвољене су привредне и друге дјелатности и радње којима се не угрожавају његова битна обиљежја и вриједности.

(3) Мјере заштите, начин обављања привредних дјелатности и коришћење природних вриједности у парку природе детаљније се утврђују актом којим се проглашава заштићено подручје.

Члан 56.

(1) Заштићено подручје са одрживим коришћењем природних ресурса је подручје намијењено очувању екосистема и станишта, а упоредо са тим и пратећих културних вриједности и традиционалних начина управљања природним ресурсима.

(2) Заштићена подручје са одрживим коришћењем природних ресурса су:

- 1) парк шума,
- 2) објекти обликоване природе.

Члан 57.

Парк шума је природна или сађена шума, веће пејзажне вриједности, намијењена за одмор и рекреацију, у којој су допуштене само оне активности и радње чија је сврха њено одржавање или уређење.

Члан 58.

(1) Објекат обликоване природе је вјештачки обликован простор (перивој, ботанички врт, арборетум, градски парк, дрворед, као и други облици вртног и парковског обликовања), односно појединачно стабло или група стабала, који има естетску, стилску, умјетничку, културно-историјску, еколошку или научну вриједност.

(2) На објекту обликоване природе и простору у његовој непосредној близини који чини саставни дио заштићеног подручја нису допуштени захвати ни радње којима би се могле промијенити или нарушити вриједности због којих је заштићен.

Члан 59.

(1) На заштићеном подручју се издвајају зоне заштите у којима се спроводе следећи режими заштите:

- 1) Ia степена – строга заштита (у даљем тексту: заштита Ia степена),
- 2) Ib степена – строга заштита уз могућност управљања популацијама (у даљем тексту: заштита Ib степена),
- 3) II степена – активна заштита (у даљем тексту: заштита II степена),
- 4) III степена – активна заштита и могућност одрживог коришћења (у даљем тексту: заштита III степена).

(2) Режим заштите Ia степена спроводи се на дијелу заштићеног подручја са изворним, неизмијењеним или мало измијењеним екосистемима изузетног научног и практичног значаја којом се омогућава искључиво природна сукцесија.

(3) Режим заштите Ia степена искључује све облике коришћења простора и активности, осим научних истраживања, контролисане едукације и интервентних активности у акцидентним ситуацијама, које се обављају уз стручно мишљење Завода.

(4) Режим заштите Ib степена се спроводи на дијелу заштићеног подручја са изворним, неизмијењеним или мало измијењеним екосистемима великог научног и практичног значаја.

(5) Заштита Ib степена дозвољава искључиво научна истраживања, контролисану едукацију и активности усмјерене ка очувању и унапређивању постојећег стања екосистема (контролисано пашарење, кошење, измуљивање, регулисање водног режима и друго).

(6) Режим заштите II степена се спроводи на дијелу заштићеног подручја са дјелимично измијењеним екосистемима великог научног и практичног значаја.

(7) Заштита II степена дозвољава управљачке интервенције у циљу рестаурације, ревитализације и укупног унапређивања природног добра без последица по примарне вриједности његових природних станишта, популација и екосистема, као и контролисане традиционалне дјелатности које током свог одвијања нису угрозиле примарне вриједности простора.

(8) Режим заштите III степена се спроводи на дијелу заштићеног подручја са дјелимично измијењеним или измијењеним екосистемима од научног и практичног значаја.

(9) Заштита III степена дозвољава селективно и ограничено коришћење природних ресурса, управљачке интервенције у циљу рестаурације, ревитализације и укупног унапређивања природног добра, одрживо коришћење, развој и унапређивање сеоских домаћинстава, уређење објеката културно-историјског наслеђа и традиционалног грађевинарства, очување традиционалних дјелатности локалног становништва, развој инфраструктуре усклађене са вриједностима, потенцијалима и капацитетима заштићеног простора намијењене развоју еколошког, руралног, здравственог, спортско-рекреативног вида и осталих видова туризма у складу са принципима одрживог развоја.

(10) Зоне заштите предлаже Завод у оквиру Студије заштите заштићеног подручја (у даљем тексту: Студија).

(11) Министарство може, на приједлог Завода, одредити зоне заштите изван граница заштићеног подручја, еколошки значајног подручја или еколошког коридора који може бити одређен приликом установљавања тих подручја или накнадно, ради спречавања, односно ублажавања вањских утицаја.

1.1. Проглашавање заштићених подручја

Члан 60.

(1) Национални парк проглашава Народна скупштина законом.

(2) Влада, на приједлог Министарства, а по претходно прибављеном мишљењу надлежних министарстава, актом о проглашењу заштићеног подручја, који се доноси у форми одлуке, проглашава заштићеним:

- 1) строги резерват природе,
- 2) посебни резерват природе,
- 3) заштићено станиште,
- 4) заштићене пејзаже.

(3) Скупштина јединице локалне самоуправе, уз сагласност Министарства, а по претходно прибављеном мишљењу Завода и надлежних министарстава, актом о проглашењу заштићеног подручја, који се доноси у форми одлуке, проглашава заштићеним:

- 1) споменик природе,
- 2) заштићено подручје са одрживим коришћењем природних ресурса чија је цијела површина на подручју јединице локалне самоуправе.

(4) Споменик природе и заштићено подручје са одрживим коришћењем природних ресурса чија је површина на подручју двију или више јединица локалне самоуправе споразумно могу прогласити заштићеним подручјем скупштине тих јединица локалне самоуправе, уз сагласност Министарства, а по претходно прибављеном мишљењу Завода и надлежних министарстава.

(5) Изузетно од ст. 3. и 4. овог члана, акт о проглашењу заштићеног подручја доноси Влада, на приједлог Министарства, ако надлежни органи не прогласе заштићено подручје и ако се утврди да је заштићено подручје од изузетног, односно републичког значаја.

Члан 61.

(1) Иницијативу за проглашење заштићеног подручја надлежном органу из члана 60. овог закона може поднијети Завод, републички органи управе и субјекти заштите природе из члана 10. овог закона.

(2) Акт о проглашењу заштићеног подручја (у даљем тексту: Акт о заштити) доноси надлежни орган на основу Студије, којом се утврђују вриједности подручја које се предлаже за заштиту и начин управљања подручјем.

(3) Министарство и јединице локалне самоуправе за израду Студије ангажују Завод, а по потреби, израда Студије може се повјерити стручној или научној установи или организацији.

(4) Приликом израде Студије могу се ангажовати и домаћи или међународни стручњаци у циљу пружања стручне помоћи приликом израде Студије.

(5) У случају да израду Студије врше стручне или научне установе и организације из става 3. овог члана, прибавља се мишљење Завода на израђену Студију.

(6) Завод или стручне или научне установе и организације су дужни да у року од 30 дана од пријема иницијативе да писаним путем обавијесте надлежни орган из става 3. овог члана о оправданости иницијативе и када ће се приступити изради Студије, како би о томе надлежни орган обавијестио подносиоца иницијативе.

(7) Рок за израду Студије за споменике природе и заштићено станиште је 12 мјесеци, за заштићене пејзаже и заштићено подручје са одрживим коришћењем природних ресурса 24 мјесеца, а за националне паркове, строге и посебне резервате природе рок је 30 мјесеци.

(8) Уколико у року из става 7. овог члана, Завод или друга стручна или научна установа и организација не изради Студију, дужни су да доставе информацију о спроведеним активностима на изради Студије надлежном органу.

(9) У периоду од уручења обавјештења из става 5. овог члана до проглашења подручја заштићеним, односно обустављања поступка проглашавања, стање природног подручја не смије бити погоршано.

(10) За подручје за које је поднесена иницијатива за заштиту, а за које се утврди да постоји опасност да ће бити озбиљно угрожено или нарушено, израђивач студије је дужан доставити надлежном органу извјештај о стању природног добра и факторима угрожавања.

(11) На основу извјештаја из става 9. овог члана надлежни орган обавјештава надлежне инспекцијске органе ради прекида свих активности и радова који доводе до нарушавања природног подручја.

Члан 62.

(1) Студија из члана 61. став 2. овог закона садржи:

- 1) образложење приједлога за покретање поступка заштите,
- 2) идентификациону листу,
- 3) детаљан опис обиљежја и вриједности подручја које се заштићује,
- 4) оцјену стања подручја,
- 5) приједлог категорије и режима заштите (зона заштите),
- 6) картографски приказ у дигиталном или аналогном облику са уцртаним границама на основу увида у јавне евиденције о непокретностима или на други прихватљив начин (географске координате),
- 7) концепт заштите, унапређивања и одрживог развоја подручја,
- 8) начин управљања,
- 9) права и обавезе субјеката у заштићеном подручју.

(2) Израђивачу Студије морају бити доступне у аналогном и дигиталном облику шумске и ловне основе, те оквирне политике интегралног управљања водама, научноистраживачки радови, монографије и друга релевантна документа потребна за израду Студије.

(3) Републичка управа за геодетске и имовинско-правне послове дужна је, на захтјев Завода, доставити тражене податке катастра непокретности, без накнаде трошкова у складу са законом којим се уређују накнаде за вршење услуга премјера и коришћење података катастра непокретности и катастра земљишта.

(4) Средства за израду Студије обезбјеђују се у буџету Републике Српске, односно буџету јединице локалне самоуправе, као и из других извора финансирања у складу са одредбама овог закона.

(5) Органи надлежни за проглашавање заштићених подручја дужни су да у поступку проглашавања обезбиједи учешће јавности, путем јавног увида у приједлог Акта о заштити и у Студију са картографском документацијом, у складу са чланом 97. овог закона.

(6) Студија се израђује у писаној и електронској форми у четири примјерка и након објављивања Акта о заштити доставља се и чува код:

- 1) Министарства,

- 2) Завода,
- 3) јединице локалне самоуправе,
- 4) Управљача.

Члан 63.

Акт о заштити садржи:

- 1) назив и категорију заштићеног подручја,
- 2) опис основних вриједности,
- 3) површину подручја под заштитом са катастарским и земљишно-књижним подацима (уколико постоје званични ажурирани подаци),
- 4) просторне границе заштићеног подручја приказане на топографској карти у размјери 1 : 25.000 или на други одговарајући начин који омогућава да се границе парцеле одреде прецизно,
- 5) забране и ограничења, за које се сматра да су неопходна да би се испунили циљеви управљања,
- 6) дозвољене активности у заштићеном подручју,
- 7) назив правног лица, односно Управљача коме се повјерава управљање заштићеним подручјем,
- 8) права и обавезе Управљача,
- 9) обавезу и рок за усвајање плана управљања,
- 10) обавезу доношења прописа о унутрашњем реду и чуварској служби, уколико је то потребно у зависности од категорије заштићеног подручја,
- 11) сврху заштите и циљеве управљања прописане овим законом,
- 12) правила управљања, неопходне мјере управљања природним ресурсима и одговарајуће технике које се примјењују на заштићено подручје,
- 13) изворе финансирања за спровођење заштите и за развој локалне заједнице,
- 14) друге елементе од значаја за заштићено подручје.

Члан 64.

(1) Акт о заштити који доноси Народна скупштина и Влада објављује се у „Службеном гласнику Републике Српске”, а акт о заштити који доноси скупштина јединице локалне самоуправе објављује се у службеном гласнику јединице локалне самоуправе.

(2) Акт о заштити доставља се у року од 30 дана од дана ступања на снагу:

- 1) Републичкој управи за геодетске и имовинско-правне послове, ради забиљежбе у јавним евиденцијама о непокретностима,
- 2) Управљачу,
- 3) Заводу, ради уписа у Регистар заштићених природних добара,
- 4) јединици локалне самоуправе на чијем подручју се налази заштићено подручје.

Члан 65.

(1) Студија из члана 61. став 2. овог закона подлијеже ревизији у сљедећим случајевима:

- 1) промјене категорије заштићеног подручја,
- 2) проглашавања друге категорије унутар заштићеног подручја,
- 3) проширења или смањења заштићеног подручја,

- 4) измјена зона и режима заштите у заштићеном подручју,
- 5) девастације унутар заштићеног подручја,
- 6) измијењених станишних услова.

(2) Управљач или други субјекат заштите природе из члана 10. овог закона подноси иницијативу за ревизију Студије Министарству или јединици локалне самоуправе.

(3) Министарство или јединица локалне самоуправе иницијативу из става 2. овог члана доставља Заводу ради оцјене оправданости.

(4) Уколико Завод утврди да је иницијатива оправдана, надлежни орган из става 2. овог члана повјерава ревизију Студије Заводу или стручној или научној установи или организацији.

(5) Приликом израде ревизије Студије могу се ангажовати и домаћи или међународни стручњаци у циљу пружања стручне помоћи приликом ревизије Студије.

(6) У случају да израду ревизију Студије врше стручне или научне установе и организације, прибавља се мишљење Завода на ревидирану Студију.

(7) Ревизија Студије израђује се у форми Додатка Студије.

(8) Додатак Студије из става 5. овог члана представља стручно образложење разлога за ревизију.

(9) Завод или стручна установа и организација из става 4. овог члана доставља Министарству или јединици локалне самоуправе ревидирану Студију ради измјене Акта о заштити.

(10) На основу ревидиране Студије надлежни орган из става 8. овог члана спроводи поступак измјене Акта о заштити а у складу са одредбама овог закона које су прописане за доношење овог акта.

(11) Проглашавање друге категорије унутар заштићеног подручја из става 1. тачка 2) овог члана врши се за категорије II и V и унутар тих категорија може се прогласити категорија I, III, IV и VI.

(12) За Национални парк „Сутјеска“ Тјентиште и Национални парк „Козара“ Приједор, који немају Студије, у поступку проглашавања неке од категорија из става 11. овог члана за локалитет унутар њиховог заштићеног подручја, израђује се Студија за тај локалитет.

Члан 66.

(1) Ако заштићено подручје изгуби вриједности због којих је заштићено, Завод предлаже доношење акта о престанку важења Акта о заштити органу који је донио акт.

(2) Орган из става 1. овог члана дужан је да у року од шест мјесеци од пријема приједлога Завода донесе акт о престанку заштите и достави Заводу ради брисања из Регистра заштићених природних добара.

(3) Акт о престанку важења Акта о заштити доставља се Републичкој управи за геодетске и имовинско-правне послове ради брисања забиљежбе у јавним евиденцијама о непокретностима.

(4) Завод у року од 30 дана од дана ступања на снагу акта о престанку важења Акта о заштити брише заштићено подручје из Регистра заштићених природних добара.

Члан 67.

(1) Природно подручје које има карактеристике заштићеног подручја за које постоји опасност да ће бити озбиљно нарушено или уништено уколико се не предузму мјере заштите представља подручје за које се може прогласити претходна заштита.

(2) Захтјев за покретање поступка проглашавања претходне заштите Министарству могу поднијети Завод, републички органи управе, као и други субјекти заштите природе из члана 10. овог закона.

(3) Завод припрема стручно образложење на основу којег се израђује Акт о претходној заштити.

(4) Влада доноси Акт о претходној заштити, који се доноси у форми одлуке, на приједлог Министарства и по претходно прибављеним мишљењима надлежних министарстава, а по потреби, и стручних и научних организација.

(5) Рок за давање мишљења из става 4. овог члана је 30 дана.

(6) Актом о претходној заштити из става 4. овог члана утврђује се подручје под претходном заштитом, мјере, услови заштите и рок на који се одређује претходна заштита.

(7) Претходна заштита подручја је заштита подручја која траје до доношења Акта о заштити и не може бити дужа од двије године од дана ступања на снагу Акта о претходној заштити.

(8) Акт о претходној заштити објављује се у „Службеном гласнику Републике Српске“.

1.2. Управљање и коришћење заштићених подручја

Члан 68.

(1) Управљање заштићеним подручјем је дјелатност од општег интереса.

(2) Заштићеним подручјем управља правно лице, односно Управљач који испуњава стручне, кадровске и организационе услове за обављање послова очувања, унапређивања, промовисања природних и других вриједности и одрживог коришћења заштићеног подручја.

(3) Управљач се одређује Актом о заштити.

(4) Испуњеност услова из става 2. овог члана утврђује Министарство, односно надлежни орган јединице локалне самоуправе, у поступку израде Акта о заштити.

(5) Орган надлежан за доношење Акта о заштити може, за потребе управљања једним или више заштићених подручја, основати јавно предузеће или јавну установу.

(6) Управљање заштићеним подручјем, за које Акт о заштити доноси Влада, може се повјерити јединици локалне самоуправе на чијем подручју се налази заштићено подручје, јавном предузећу, јавној установи или другом правном лицу које испуњава услове из става 2. овог члана.

(7) Управљање заштићеним подручјем, за које Акт о заштити доноси скупштина јединице локалне самоуправе, може се повјерити једној или више јединица локалне самоуправе на чијем подручју се налази заштићено подручје које ове послове могу повјерити другом правном лицу које испуњава услове из става 2. овог члана.

(8) Уколико заштићено подручје, изузев националних паркова, обухвата шуме, шумско земљиште и водно земљиште у својини Републике Српске, Министарство у сарадњи са Министарством пољопривреде, шумарства и водопривреде повјерава послове управљања у складу са овим законом и прописима из области шумарства и вода.

(9) Министар доноси правилник којим се прописују стручни, кадровски и организациони услови које треба да испуњава управљач заштићеног подручја за обављање послова очувања, унапређивања, промовисања природних и других вриједности и одрживог коришћења заштићених подручја.

Члан 69.

- (1) У управљању заштићеним подручјем Управљач је дужан да:
- 1) чува заштићено подручје и спроводи прописане мјере заштите,
 - 2) унапређује и промовише заштићено подручје,
 - 3) припрема план управљања заштићеним подручјем у складу са Актом о заштити,
 - 4) обиљежи границе заштићеног подручја и зоне заштите,
 - 5) осигура неометано одвијање природних процеса и одрживог коришћења заштићеног подручја,
 - 6) врши надзор над обављањем научних радова и стручних истраживања, даје сагласност за снимање филмова, постављање привремених објеката на површинама у заштићеном подручју и даје друга одобрења у складу са овим законом,
 - 7) обезбиједи надзор над спровођењем услова и мјера заштите природе,
 - 8) прати кретање и активности посјетилаца и обезбјеђује обучене водиче за туристичке посјете,
 - 9) води евиденцију о природним вриједностима и о томе доставља податке Заводу,
 - 10) води евиденцију о људским активностима, дјелатностима и процесима који представљају фактор угрожавања и оштећења заштићеног подручја и о томе доставља податке Заводу и Министарству,
 - 11) у сарадњи са инспекцијом надлежном за заштиту животне средине и Министарством унутрашњих послова спречава све активности и дјелатности које су у супротности са Актом о заштити и представљају фактор угрожавања и девастације заштићеног подручја,
 - 12) врши и друге послове утврђене законом и Актом о заштити.
- (2) Уколико се у поступку надзора утврди да Управљач не извршава обавезе установљене Актом о заштити, управљање заштићеним подручјем се повјерава другом Управљачу.
- (3) Министар доноси правилник којим се прописује начин обиљежавања границе заштићеног подручја, зона заштите у заштићеном подручју и зона заштите изван границе заштићеног подручја, еколошки значајног подручја или еколошког коридора.

Члан 70.

- (1) Управљач је дужан да обезбиједи унутрашњи ред и чување заштићеног подручја у складу са прописом о унутрашњем реду и чуварској служби.
- (2) Унутрашњи ред и чуварска служба у националном парку регулишу се у складу са законом којим се уређују национални паркови.
- (3) Управљач уз сагласност Министарства и по претходно прибављеном мишљењу Завода, доноси пропис из става 1. овог члана за заштићена подручја за која Акт о заштити доноси Влада.
- (4) Управљач уз сагласност надлежног органа јединице локалне самоуправе и по претходно прибављеном мишљењу Завода, доноси пропис из става 1. овог члана за заштићена подручја за која Акт о заштити доноси скупштина јединице локалне самоуправе.
- (5) Прописом из става 1. овог члана утврђују се правила за спровођење прописаног режима заштите, и то:
- 1) начин на који ће се понашати посјетиоци, власници и корисници непокретности при кретању, боравку и обављању послова на заштићеном подручју,

- 2) мјеста, површине и објекти у којима се ограничава кретање или забрањује и ограничава обављање одређених радњи и трајање тих мјера,
- 3) врсте дивљих биљака и животиња и друге природне и културне вриједности које је забрањено уништавати, оштећивати или узнемиравати,
- 4) врсте дивљих биљака и животиња чије је коришћење, односно брање, сакупљање и лов ограничен, као и начин и услови обављања тих радњи,
- 5) начин сарадње са правним лицима, предузетницима и физичким лицима која по различитом основу користе или су заинтересовани за коришћење природних богатстава и простора,
- 6) услови заштите приликом обављања научних истраживања и образовних активности,
- 7) услови и мјеста за сакупљање отпада,
- 8) начин одржавања уредности и чистоће заштићеног подручја,
- 9) начин и организација чуварске службе, начин вођења евиденције, чувања заштићеног природног добра, као и опрема и средства неопходна за чување и одржавање.

Члан 71.

- (1) Унутрашњи ред и чување заштићеног подручја спроводи чуварска служба.
- (2) Чуварска служба се организује у складу са прописом из члана 70. став 1. овог закона.
- (3) Запослени у чуварској служби (у даљем тексту: чувар) дужан је да:
 - 1) прати кретање и активности посјетилаца и других корисника у заштићеном подручју,
 - 2) обилази заштићено подручје и прати стање биљних и животињских врста, као и других вриједности заштићеног подручја,
 - 3) пружа податке и помоћ посјетиоцима и другим корисницима заштићеног подручја при обиласку и разгледању заштићеног подручја,
 - 4) води свакодневну евиденцију о својим активностима,
 - 5) обавља и друге послове у складу са овим законом и прописом из члана 70. став 1. овог закона.
- (4) Чувар може обављати и послове чувања шума, ловишта и водотока у складу са прописима који уређују област шумарства, ловства и рибарства.
- (5) Чувар може бити лице које, поред општих услова прописаних законом којим се уређују радни односи, има најмање средњу стручну спрему, једну годину радног искуства у струци и положен стручни испит за чувара заштићеног подручја.
- (6) Стручним испитом за чувара заштићеног подручја (у даљем тексту: стручни испит) провјерава се познавање важећих прописа Републике Српске из области заштите природе, као и познавање вриједности заштићених подручја на територији Републике Српске.
- (7) Лица која полажу стручни испит из става 6. овог члана плаћају накнаду за полагање стручног испита.
- (8) Стручни испит полаже се пред Комисијом за полагање стручног испита за чувара заштићеног подручја (у даљем тексту: Комисија) коју рјешењем именује министар на период од четири године.
- (9) Чланови Комисије из става 8. овог члана имају право на накнаду за рад у Комисији.
- (10) Министарство води евиденцију лица која су положила стручни испит за чувара заштићеног подручја.

(11) Влада доноси Уредбу којом се прописују висина накнаде за трошкове полагања стручног испита за чувара заштићеног подручја и висина накнаде члановима Комисије.

(12) Министар доноси правилник којим се прописују услови и начин полагања стручног испита и издавања увјерења и вођење евиденције о положеном стручном испиту за чувара заштићеног подручја, програм стручног испита, састав, именовање и начин рада Комисије.

1.3. Спровођење заштите у заштићеним подручјима

Члан 72.

(1) За националне паркове Народна скупштина доноси се Просторни план подручја посебне намјене.

(2) Организација, коришћење, уређење простора и изградња објеката у заштићеном подручју врши се на основу зонинг плана подручја посебне намјене, као и планских докумената нижег реда који се доносе на основу закона којим се регулише уређење простора и грађење.

(3) План из става 1. овог члана израђује се у складу са Актом о заштити и условима из члана 73. овог закона.

1.4. План управљања заштићеним подручјем

Члан 73.

(1) План управљања заштићеним подручјем (у даљем тексту: План управљања) се доноси за свако заштићено подручје за период од десет година.

(2) За одређена заштићена подручја, Актом о заштити може бити предвиђено да се План управљања доноси за краћи период (појединачна стабла, дрвореди и слично).

(3) Планом управљања одређује се начин спровођења заштите, коришћења и управљања заштићеним подручјем, смјернице и приоритети за заштиту и очување природних вриједности заштићеног подручја, као и развојне смјернице, уз уважавање потреба локалног становништва.

(4) Правна лица, предузетници и физичка лица дужна су да обављају дјелатности у заштићеном подручју у складу са Планом управљања.

(5) Прије истека периода на који се доноси План управљања, анализира се његово спровођење и остварени резултати, а ако је то потребно, може се вршити његова ревизија.

(6) План управљања за заштићена подручја из члана 60. ст. 1, 2. и 5. овог закона доноси Влада на приједлог Министарства.

(7) План управљања за заштићена подручја из члана 60. ст. 3. и 4. овог закона доноси скупштина јединице локалне самоуправе уз претходну сагласност Министарства и уз стручно мишљење Завода.

(8) Надлежни органи за доношење плана управљања дужни су да обезбједе учешће јавности у поступку доношења плана, путем јавног увида у складу са чланом 97. овог закона.

(9) План управљања доноси се најкасније у року од двије године од дана доношења Акта о заштити, а за његову припрему је одговоран Управљач.

(10) До доношења Плана управљања, заштита и управљање заштићеним подручјем спроводи се на основу Програма за спровођење мјера управљања који доноси Управљач, у року од три мјесеца од дана доношења Акта о заштити, уз претходно прибављено мишљење Завода и сагласност Министарства.

(11) На захтјев Управљача, уколико није израђен План управљања због недовољних стручних, кадровских и финансијских капацитета, Министарство може дати сагласност за доношење новог Програма управљања на период не дужи од двије године.

(12) Сагласност из става 10. овог члана се може једном дати.

(13) На основу Плана управљања Управљач израђује Годишњи програм управљања заштићеним подручјем (у даљем тексту: Годишњи програм) који доставља Министарству, односно јединици локалне самоуправе.

(14) Годишњи програм се доставља надлежном органу из става 12. овог члана до 15. јануара за текућу годину.

(15) Извјештај о остваривању Годишњег програма из става 12. овог члана управљања Управљач доставља надлежном органу до 15. марта текуће године за претходну годину.

(16) План управљања заштићеним подручјем које је истовремено и подручје еколошке мреже у складу са овим законом, садржи све елементе управљања тим дијелом еколошке мреже.

(17) Министар доноси правилник којим се детаљније прописују мјере управљања и садржај програма и плана управљања заштићеним подручјем.

1.5. Савјет корисника заштићеног подручја

Члан 74.

(1) У циљу међусобне сарадње на заштити и одрживом коришћењу природних вриједности и ресурса, као и обезбјеђивања интереса локалног становништва и других корисника заштићеног подручја Управљач може основати Савјет корисника заштићеног подручја (у даљем тексту: Савјет корисника).

(2) Савјет корисника, поред Управљача чине представници јединица локалних самоуправа, организација и удружења чија се активност одвија на подручју заштићеног подручја и њега могу чинити:

- 1) по један члан из сваке јединице локалне самоуправе заштићеног подручја,
- 2) један члан представник корисника или власника шума,
- 3) један члан представник кога именује Ловачки савез Републике Српске, из чланства ловачког удружења којем територијално припада заштићено подручје,
- 4) један члан представник риболовачких удружења којем територијално припада заштићено подручје,
- 5) један члан представник пољопривредника са заштићеног подручја,
- 6) један члан представник туристичких организација јединице локалне самоуправе са заштићеног подручја,
- 7) један члан представник локалних удружења грађана са заштићеног подручја или организација чије су активности везане за заштићено подручје.

(3) У рад Савјета корисника могу се укључивати и друга заинтересована лица, са савјетодавним гласом.

(4) Савјет корисника доноси препоруке о активностима везаним за заштићено подручје у складу са Актом о заштити и упућује их Управљачу.

- (5) Савјет корисника доноси пословник о раду.
- (6) Управљач сазива најмање једном годишње Савјет корисника.

1.6. Ограничења и забране у заштићеним подручјима

1.6.1. Забрана извођења радова и активности у заштићеним подручјима

Члан 75.

(1) На заштићеном подручју забрањени су радови и активности, односно извођење пројеката, који оштећују, нарушавају и мијењају особине и вриједности због којих је подручје заштићено.

(2) За радове и активности, односно извођење пројеката на заштићеном подручју спроводи се поступак процјене утицаја на животну средину, у складу са законом којим се уређује заштита животне средине.

(3) За радове и активности, односно пројекте за које се не спроводи поступак процјене утицаја на животну средину, а за које је потребно прибављање одговарајуће дозволе, као и за радове, активности, односно извођење пројекта за које према посебном пропису није потребно одобрење за градњу, друга дозвола или одобрење, а који могу имати утицај на вриједности и обиљежја заштићеног добра, извођач радова, односно носилац пројекта, дужан је да од Завода прибави стручно мишљење о условима и мјерама заштите природе, у складу са овим законом.

(4) Планиране радове и активности, односно извођење пројекта из овог члана носилац пројекта дужан је да писмено пријави Управљачу, који је у обавези да га упозна о могућностима за обављање тих активности, као и о даљој процедури.

Члан 76.

(1) У заштићеним подручјима забрањена је примјена средстава за заштиту биља у складу са законом којим се уређују средства за заштиту биља.

(2) Изузетно од става 1. овог члана, може се дозволити употреба средстава за заштиту биља, у складу са прописом који регулише примјену средстава за заштиту биља, једино у случају сузбијања карантинских или регулисања некарантинских штетних организама или других штетних организама, а на основу одобрења Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде, а уз сагласност Министарства.

1.6.2. Приступ заштићеним подручјима

Члан 77.

(1) Заштићена подручја могу се посјећивати на начин који не угрожава њихове природне вриједности нити спровођење мјера заштите.

(2) Посјећивање заштићеног подручја допуштено је свима под једнаким условима у складу са овим законом и прописима донесеним на основу овог закона.

(3) Ако би посјећивање заштићеног подручја могло угрозити његово очување и сигурност посјетиоца, оно ће се забранити или ограничити актом Управљача.

Члан 78.

(1) Власник дијела заштићеног подручја дужан је дозволити приступ том дијелу подручја ради задовољења научних, едукативних, естетских и културних потреба друштва.

(2) Активности из става 1. овог члана спроводе се у складу са овим законом и условима утврђеним Актом о заштити.

2. Заштићене врсте

Члан 79.

(1) Дивље врсте које су угрожене или могу постати угрожене, које имају посебан значај из генетичког, еколошког, екосистемског, научног, здравственог, економског и другог аспекта, штите се као строго заштићене дивље врсте или заштићене дивље врсте.

(2) Строго заштићеним врстама проглашавају се дивље врсте које су угрожене или су уско распрострањени ендеми или дивље врсте за које је такав начин заштите прописан важећим међународним уговорима.

(3) Строго заштићеном дивљом врстом може се прогласити:

- 1) врста ишчезла у Републици Српској и враћена програмом реинтродукције,
- 2) крајње угрожена дивља врста,
- 3) угрожена дивља врста,
- 4) реликтна врста,
- 5) локални ендемит,
- 6) стеноендемит,
- 7) међународно значајна и заштићена дивља врста,
- 8) врста од посебног интереса (приоритета) за Републику Српску,
- 9) врста којој је из других разлога потребна строга заштита.

(4) Заштићеном дивљом врстом може се прогласити:

- 1) рањива дивља врста,
- 2) ендемична врста,
- 3) индикаторска, кључна и „кишобран” врста,
- 4) реликтна врста,
- 5) међународно значајна и заштићена дивља врста,
- 6) врста која није угрожена али се због њеног изгледа може лако замијенити са угроженом врстом.

(5) Заштита дивљих врста која није уређена овим законом регулише се посебним прописима из области шумарства, ловства и рибарства.

2.1. Проглашавање заштићених врста

Члан 80.

(1) Влада доноси уредбу о Црвеној листи којом се утврђује списак угрожених дивљих врста распоређених по категоријама угрожености.

(2) Уредба из става 1. овог члана се доноси на приједлог Министарства, а по претходно прибављеном стручном образложењу Завода и мишљењу Министарства пољопривреду, шумарство и водопривреду Републике Српске.

Члан 81.

(1) Влада доноси уредбу којом се утврђују дивље врсте строго заштићеним дивљим врстама и заштићеним дивљим врстама, мјере заштите за строго заштићене и заштићене дивље врсте биљака, животиња и гљива, као и мјере заштите њихових станишта.

(2) Уредба из става 1. овог члана се доноси на приједлог Министарства, а по претходно прибављеном стручном образложењу Завода и мишљењу Министарства пољопривреду, шумарство и водопривреду.

(3) Стручно образложење Завода из става 2. овог члана заснива се на процјени угрожености појединих врста, уредби о Црвеној листи из члана 80. став 1. овог закона, листама дивљих врста од интереса за Европску унију, међународним црвеним листама, обавезама из потврђених међународних уговора и другој стручној и научној документацији.

(4) О врстама из става 1. овог члана брину се имаоци тих врста, Управљачи, јавна предузећа за газдовање шумама, корисници ловишта и рибарских подручја који су дужни да планирају и спроводе мјере и активности на управљању популацијама строго заштићених и заштићених дивљих врста у складу са овим и посебним законима.

(5) Строго заштићена и заштићена дивља врста може бити заштићена на територији цијеле Републике Српске или на појединим њеним дијеловима.

Члан 82.

(1) Влада доноси одлуку којом се утврђује врста од посебног значаја за Републику Српску на приједлог Министарства, а по претходно прибављеном мишљењу Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде.

(2) Одлука из става 1. овог члана доноси се на основу стручне основе који израђује Завод у сарадњи са другим стручним и научним установама и организацијама у Републици Српској.

(3) Министарство обезбјеђује учешће јавности у поступку доношења одлуке којом се утврђује врста од посебног значаја за Републику Српску, путем јавног увида у складу са чланом 97. овог закона.

(4) Одлука из става 1. овог члана објављује се у Службеном гласнику Републике Српске.

(5) За утврђену врсту од посебног значаја за Републику Српску, План управљања врстом доноси Министарство, на приједлог Завода или друга стручна или научна установа и организација у Републици Српској.

2.2. Забрањене радње са строго заштићеним и заштићеним врстама

Члан 83.

(1) Није дозвољено коришћење, уништавање и предузимање других активности којима би се могле угрозити строго заштићене врсте биљака, животиња и гљива и њихова станишта.

(2) У смислу става 1. овог члана није дозвољено:

1) уништавати јединке биљака и гљива и њихових развојних облика, брањем, сакупљањем, сјечењем или ископавањем и чупањем из коријена, у свим фазама биолошког циклуса и угрожавати или уништавати њихова станишта,

2) држати и трговати самониклим строго заштићеним биљкама и гљивама и њиховим развојним облицима,

3) хватати, држати или убијати строго заштићене врсте животиња у свим фазама биолошког циклуса, оштећивати или уништавати њихове развојне облике, јаја, гнијезда и легла, као и подручја њиховог размножавања, одмарања и угрожавати или уништавати њихова станишта и слично,

4) узнемиравати, нарочито у вријеме размножавања, подизања младих, миграције и хибернације,

5) пресијецати миграторне путеве,

6) прикривати, држати, узгајати, трговати, извозити, превозити, отуђивати или на било који начин прибављати и јавно излагати животиње, укључујући све њихове деривате и развојне облике.

Члан 84.

(1) Изузетно од одредбе члана 83. овог закона, у случају оправданог јавног интереса и под условом да изузеће није штетно по опстанак популација строго заштићених дивљих врста у повољном стању очувања у њиховом природном подручју распрострањености, Министарство може дозволити радње ради:

1) истраживања и образовања, управљања популацијом, поновног насељавања, поновног уношења и узгоја у ин ситу и екс ситу условима,

2) спречавања озбиљне штете на усјевима, стоци, шумама, рибњацима, води и др.,

3) ради заштите јавног здравља и јавне безбједности или других разлога од преовладавајућег јавног интереса, укључујући разлоге социјалне или економске природе и корисне посљедице од првенственог значаја за животну средину,

4) сакупљања матичних јединки у циљу размножавања, гајења њихових потомака и промета у комерцијалне сврхе у за то регистрованим плантажним и фармерским објектима уз услов да се дио јединки врати на природна станишта,

5) сакупљања заштићених врста биљака, гљива или животиња укључујући све њихове деривате и развојне облике за потребе природњачких збирки у музејима, факултетима, и институтима ради документовања постојећег стања и образовних потреба.

(2) Министарство доноси рјешење којим се издаје дозвола за обављање радњи из става 1. овог члана, на основу захтјева правног лица, предузетника или физичког лица, а по претходно прибављеном мишљењу Завода и Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске.

(3) Захтјев за издавање дозволе из става 2. овог члана садржи:

- 1) назив врсте,
- 2) разлоге, сврху и циљ коришћења,
- 3) стручно образложење о начину (средства, мјере или методе), мјесту и времену обављања радњи и штетним последицама (ризицима), као и о другим доказима и релевантним чињеницама од значаја за конкретан случај.

(4) Рјешење којим се издаје дозвола из става 2. овог члана је коначно у управном поступку и против њега није дозвољена жалба, али се може покренути управни спор подношењем тужбе надлежном суду у року од 30 дана од дана пријема рјешења.

Члан 85.

(1) Сакупљање и коришћење заштићених дивљих врста гљива, лишајева, животиња, биљака и њихових дијелова у циљу прераде, трговине, као и плантажног и фармерског узгоја, обавља се на основу рјешења којим се издаје дозвола за сакупљање и коришћење коју издаје Министарство, уз претходно прибављено стручно мишљење Завода.

(2) Правно лице, предузетник или физичко лице подноси захтјев за издавање дозволе из става 1. овог члана.

(3) Уколико се заштићена дивља врста из става 1. овог члана налази у шумама и на шумским земљиштима у својини Републике Српске, изузев шума и шумског земљишта у националним парковима, њихово коришћење и сакупљање се врши у складу са прописима из области шумарства.

Члан 86.

(1) Коришћење и сакупљање заштићених дивљих врста дозвољено је искључиво на начин којим се не угрожава повољно стање њихове популације.

(2) Завод води евиденцију о начину и обиму коришћења заштићених дивљих врста ради утврђивања и праћења стања популација, које укључује и дивље врсте чије је коришћење регулисано прописима из области ловства и рибарства.

3. Заштићени минерали и фосили

Члан 87.

(1) Влада, на приједлог Министарства, а уз стручно образложење Завода, доноси Акт о заштити минерала и фосила, који се доноси у форми одлуке, који су значајни због своје ријеткости, величине и изгледа или образовног и научног значаја.

(2) Мјере заштите заштићених минерала и фосила и начин њиховог коришћења детаљније се одређују актом из става 1. овог члана.

(3) Министарство обезбјеђује учешће јавности у поступку доношења одлуке из става 1. овог члана, путем јавног увида у складу са чланом 97. овог закона.

(4) Акт о заштити минерала и фосила објављује се у „Службеном гласнику Републике Српске“.

(5) Акт о заштити минерала и фосила може се одредити чување минерала и фосила на мјесту гдје су нађени (ин ситу) или уколико се не могу заштитити на тај начин, минерали и фосили могу се повјерити на чување овлашћеним стручним или научним установама (музеји, институти, универзитети итд.).

Члан 88.

(1) Забрањено је уништавати заштићене минерале и фосиле те спроводити захвате и радње који могу довести до оштећења заштићених минерала и фосила и њихова налазишта.

(2) Забрањено је узимати из природе и извозити заштићене минерале и фосиле.

4. Права и ограничења особа у заштићеним дијеловима природе

Члан 89.

(1) Ако се земљиште или друга непокретност која се налази у заштићеном подручју не може искоришћавати или је њихово искоришћавање ограничено, власник земљишта односно непокретности има право на накнаду у висини умањених прихода на терет субјеката у чију корист је установљено то ограничење.

(2) Право својине на земљишту или другој непокретности која се налази у заштићеном подручју може се одузети или ограничити само у складу са одредбама закона којим се уређује експропријација.

Члан 90.

(1) Правно или физичко лице коме би строго заштићене и заштићене дивље врсте могле проузроковати имовинску или другу штету (у даљем тексту: оштећено лице) дужно је да на примјерен начин и о свом трошку предузме све дозвољене радње и активности да би спријечило настанак штете.

(2) Под радњом или активности у смислу става 2. овог члана подразумијева се ограђивање, чување добара и растјеривање строго заштићених животињских врста, са мјеста гдје непосредно угрожавају добра и на начин који не угрожава опстанак врста.

(3) На накнаду штете коју проузрокују дивље врсте лицима из става 2. овог члана примјењују се одредбе закона којим се уређује област ловства.

Члан 91.

(1) Правна лица, предузетници или физичка лица дужна су да надокнаде штету коју проузрокују повредама овог закона.

(2) Висина надокнаде штете утврђује се на основу вјештачења овлашћеног стручног лица, а у случају спора о висини штете одлучује суд.

(3) Средства остварена од надокнаде штете из става 2. овог члана приход су буџета Републике и користе се за очување и унапређивање заштићеног подручја.

5. Регистар заштићених природних добара

Члан 92.

(1) Заштићена природна добра уписују се у Регистар заштићених природних добара (у даљем тексту: Регистар).

(2) Регистар из става 1. овог члана води Завод.

(3) Упис заштићених природних добара и брисање из Регистра врши се на основу Акта о заштити, акта о престанку важења Акта о заштити и акта о претходној заштити донесеним у складу са овим законом.

(4) Подаци из Регистра су јавни.

(5) Министар доноси правилник којим се прописује Регистар заштићених природних добара.

ГЛАВА VII УСЛОВИ ЗА ОБАВЉАЊЕ ПРЕКОГРАНИЧНОГ ПРОМЕТА ДИВЉИМ ВРСТАМА

Члан 93.

(1) Министар рјешењем даје сагласност о испуњености услова за обављање увоза, извоза, уноса, износа или транзита и узгоја угрожених и заштићених биљних и животињских дивљих врста, њихових дијелова и деривата заштићених на основу закона, ратификованих међународних уговора и општеприхваћених правила међународног права уз претходно прибављено мишљење Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде.

(2) Физичко лице, предузетник или правно лице подноси Министарству захтјев за издавање рјешења из става 1. овог члана, уз пратећу документацију прописану правилником из става 5. овог члана.

(3) Министарство прибавља мишљење од научне или стручне установе у поступку давања сагласности из става 1. овог члана.

(4) Подносилац захтјева сноси трошкове прибављања мишљења из става 3. овог члана.

(5) У циљу заштите угрожених и заштићених биљних и животињских дивљих врста, министар доноси правилник којим се прописују услови за обављање услова под којима се обавља увоз, извоз, унос, износ, транзит и узгој врста из става 1. овог члана, поступак и документацију за давање сагласности и других аката (потврде, сертификати, мишљења), попис дивљих врста, њихових дијелова и деривата који подлијежу сагласности, садржина, изглед и начин вођења регистра издатих рјешења, начин обиљежавања животиња или пошиљки и начин спровођења надзора и вођења евиденције о издатим сагласностима.

(6) При увозу, извозу, уносу, износу и транзиту, живе животиње морају се превозити и чувати на начин којим се неће изазвати стварање боли или мучење животиње, у складу са законом којим се уређује заштита и добробит животиња.

(7) Увоз, извоз, унос, износ и транзит заштићених дивљих врста, њихових дијелова и деривата обавезно се пријављује органу надлежном органу за индиректно опорезивање, у складу са посебним прописима.

(8) Ветеринарско-здравствени и фитосанитарни преглед и контролу пошиљки из става 1. овог члана над којима постоји надлежност граничне ветеринарске и фитосанитарне инспекције спроводи се у складу са посебним прописима.

ГЛАВА VIII ПРАЋЕЊЕ СТАЊА И ИНФОРМАЦИОНИ СИСТЕМ ЗАШТИТЕ ПРИРОДЕ

Члан 94.

(1) Истраживање дивљих врста, заштићених подручја, спелеолошких објеката, минерала и фосила и остала истраживања биолошке разноврсности врши се на основу стручног мишљења Завода, којим се утврђују услови истраживања, а на захтјев правног или физичког лица.

(2) За истраживање које се обавља у заштићеном подручју извођач је дужан да прибави и сагласност Управљача.

(3) Захтјев из става 1. овог члана садржи податке о:

- 1) извођачу,
- 2) локацији,
- 3) начину извођења,
- 4) времену у којем ће се изводити захват, радња или истраживање,
- 5) опреми, алатима и машинама које ће користити.

(4) Стручно мишљење из става 1. овог члана садржи мјере заштите природе и друге услове којих се извођач захвата, радњи или истраживања мора придржавати, рок на који се допушта спровођење захвата радњи или истраживања, те обавезу подношења Извјештаја о резултатима истраживања.

(5) Извјештај о резултатима о истраживањима из става 4. овог члана доставља се Заводу и Управљачу.

Члан 95.

(1) Завод води Информациони систем заштите природе, врши праћење стања, односно прикупља, обрађује и обједињује податке о стању природе, израђује извјештаје и ажурира податке за Информациони систем заштите природе.

(2) Извјештај о спроведеним активностима Завода за претходну годину, Завод је дужан да достави Министарству до 31. јануара текуће године.

Члан 96.

(1) Завод успоставља и организује праћење стања очуваности природе.

(2) Праћење стања очуваности природе обухвата:

- 1) праћење и оцјену стања дивљих врста, њихових станишта, типова станишта,
- 2) праћење стања угрожених врста и станишта,
- 3) праћење птица мочварица и птица грабљивица, као и ријетких и угрожених врста птица, које природно настајују подручје Републике Српске,
- 4) праћење стања заштићених природних добара и других дијелова природе.

(3) Завод, у сарадњи са Министарством пољопривреде, шумарства и водопривреде прикупља и обрађује податке о ловним врстама добијене на основу праћења и коришћења јединки, као и податке прикупљене на терену од стране овлашћених истраживача и корисника ловишта.

(4) Праћење стања популација ријетких и угрожених врста дивљачи на терену врше корисници ловишта у складу са прописима из области ловства, односно научне и стручне установе, организације, и појединци према условима које прописује Завод.

(5) Завод обезбјеђује техничку подршку за похрањивање и анализу прикупљених података, како би се осигурало да ће сви подаци бити у власништву надлежних институција Републике Српске.

(6) Завод прикупљене и обрађене податке из става 3. овог члана не смије дистрибуирати другој институцији, домаћој и међународној организацији, нити објављивати на било који начин без сагласности Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде.

(7) Подаци прикупљени праћењем стања очуваности природе су јавни, осим ако се ради о подацима о критично угроженим врстама или о подацима о распрострањености ендемичних врста или њихових станишта, те о подацима изузетно ријетких фосила и минерала.

(8) Документација и подаци о инвентаризацији биодиверзитета и геодиверзитета, те праћењу стања очуваности природе, а посебно заштићених природних добара прикупљају се и чувају у Заводу.

ГЛАВА IX

ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА И УЧЕШЋЕ ЈАВНОСТИ

Члан 97.

(1) Министарство, јединице локалне самоуправе и Управљач који управљају заштићеним природним добрима дужни су да обезбиједи јавност података у вези са стањем и заштитом природе.

(2) Јавност података из става 1. овог члана обезбјеђује се путем интернет странице или путем других извора информисања.

(3) У случају непосредне пријетње природи и здрављу људи или угрожавања и оштећења природе, јавност се обавјештава о предузимању потребних мјера и радњи ради спречавања или ублажавања штете која би могла проистећи из те опасности.

(4) Током израде аката о заштити из члана 62. овог закона, плана управљања из члана 73. овог закона, одлуке о проглашењу врсте од посебног значаја из члана 82. овог закона, као и акта о заштити минерала и фосила из члана 87. овог закона, Министарство и јединица локалне самоуправе обезбјеђују учешће јавности, путем јавног увида.

(5) Поступак јавног увида у акте о заштити природних вриједности, који спроводи Министарство, односно јединице локалне самоуправе, траје 30 дана, док поступак јавног увида у план управљања и друге акте траје 15 дана.

(6) Обавјештење о јавном увиду објављује се на интернет страници надлежног органа и у једном од дневних листова у Републици Српској, са подацима о мјесту и времену гдје се могу прегледати картографска и друга документа.

(7) Министарство, односно јединице локалне самоуправе, након извршеног јавног увида, дужне су да размотре поднесене примједбе и изврше оцјену њихове оправданости.

Члан 98.

(1) Министарство, јединице локалне самоуправе, Завод и Управљачи дужни су да промовишу природне вриједности, те да подстичу заштиту и унапређење природе.

(2) У циљу промоције заштите природе, Међународни дан биолошке разноврсности обиљежава се 22. маја.

Члан 99.

(1) Ради промовисања заштите природе и идентификације службеног лица у поступку надзора и предузимања мјера на заштити природе користи се знак заштите природе.

(2) Министар доноси правилник којим се детаљније прописује изглед знака заштите природе, поступак и услови за његово коришћење.

Члан 100.

(1) Признања за постигнућа у подручју заштите природе додјељују се за:

- 1) остварене резултате на подстицању и промоцији заштите природе,
- 2) остварене резултате рада на пројектима и програмима у заштити природе,
- 3) развој система образовања о заштити природе у одгоју и образовању,
- 4) достигнућа појединца за развој и унапређење заштите природе у Републици Српској и на међународном нивоу,
- 5) научноистраживачки допринос развоју и унапређењу заштите природе,
- 6) допринос стручних институција и удружења развоју и унапређењу заштите природе,
- 7) остварене резултате рада у надлежним установама и институцијама у области заштите природе.

(2) Признања за постигнућа у подручју заштите природе додјељује Министарство.

ГЛАВА X

ФИНАНСИРАЊЕ ЗАШТИТЕ ПРИРОДЕ

Члан 101.

(1) Средства за финансирање заштите природе обезбјеђују се из:

- 1) буџета Републике Српске,
- 2) буџета јединица локалне самоуправе,
- 3) средстава Фонда за заштиту животне средине и енергетску ефикасност Републике Српске,
- 4) властитих прихода,
- 5) других извора у складу са овим законом.

(2) Средства за финансирање заштите природе обезбјеђују се кроз концесионе накнаде и друге одговарајуће моделе за реализацију концесија у складу са законом којим се уређују концесије.

(3) Јединице локалне самоуправе, на чијој територији се налазе заштићена подручја дужне су издвојити дио намјенских средстава за одрживи развој заштићених подручја, кроз пројектне активности, у складу са законом којим се уређују шуме.

(4) Дио средстава за унапређивање општекорисних функција шума (проширена репродукција), која се обезбјеђују у складу са законом којим се уређују шуме, издваја се за подршку заштићеним подручјима.

(5) Финансирање заштите природе може се обезбиједити и средствима као што су:

- 1) донације,
- 2) кредити,
- 3) средства међународне помоћи,
- 4) средства страних улагања намијењених за заштиту природе,
- 5) средства из инструмената, програма и фондова Европске уније, Уједињених нација и других међународних организација,
- 6) других финансијских механизма.

(6) Средства за финансирање заштите природе користе се за очување, заштиту и унапређење биодиверзитета и геодиверзитета у складу са стратегијама, плановима и програмима, као и за унапређење управљања заштићеним подручјем.

ГЛАВА XI НАДЗОР

Члан 102.

Управни надзор над примјеном одредаба овог закона и прописа донесених на основу закона врши Министарство.

Члан 103.

Инспекцијски надзор над спровођењем одредаба овог закона и других прописа донесених на основу њега врше инспектори Републичке управе за инспекцијске послове и јединица локалне самоуправе (у даљем тексту: надлежни инспектори).

Члан 104.

- (1) У вршењу инспекцијског надзора надлежни инспектор је овлашћен да:
- 1) забрани коришћење и употребу заштићених природних вриједности и других дијелова природе без одобрења или противно одобрењу,
 - 2) нареди спровођење услова и мјера заштите природе, других аката издатих на основу овога закона и других прописа,
 - 3) нареди спровођење компензацијских мјера,
 - 4) нареди израду програма или плана управљања заштићеним подручјем, као и других аката заштићеног подручја,
 - 5) нареди спровођење програма или плана управљања заштићеним подручјем,
 - 6) забрани радње које могу проузроковати промјене и оштећења на заштићеном подручју или другим заштићеним природним добрима,
 - 7) нареди спровођење мјера непосредне заштите, очувања и коришћења заштићених природних добара,
 - 8) нареди спровођење мјера ради заштите дивљих врста и њихових станишта,
 - 9) забрани поступање са дивљим врстама које је у супротности са сагласности о испуњености услова за обављање извоза, увоза, уноса, износа или транзита и узгоја

угрожених и заштићених биљних и животињских дивљих врста, њихових дијелова и деривата,

10) забрани уношење и премјештање дивљих врста у природу ако је у супротности са одредбама овог закона,

11) нареди информисање јавности о стању природе и плану управљања заштићеним подручјем,

12) нареди спровођење других прописаних услова и мјера заштите биолошке и пејзажне разноврсности утврђених овим законом и прописа донесених на основу овог закона,

13) нареди спровођење праћења стања природе и њених вриједности,

14) нареди вођење регистара заштићених природних добара и друге прописане евиденције,

15) забрани да се генетички материјал користи супротно одредбама овог закона и посебним прописима,

16) нареди да Управљач заштићеног подручја извршава обавезе установљене Актом о заштити,

17) нареди да Управљач заштићеног подручја спроводи прописане мјере заштите,

18) нареди Управљачу вођење евиденције о природним вриједностима, о људским активностима као и о дјелатностима и процесима које представљају фактор угрожавања и оштећења заштићеног подручја,

19) забрани коришћење фосила и минерала или истраживање њихових налазишта ако је у супротности са овим законом,

20) забрани сакупљање и стављање у промет дивљих врста биљака, животиња и гљива њихових развојних облика и дијелова ако се сакупљање и стављање у промет врши без дозволе и супротно прописаним условима,

21) забрани оштећивање или уништавање станишта заштићених дивљих врста,

22) забрани друге радње и активности које су у супротности са одредбама овог закона и прописа донесеним на основу њега.

(2) Ради спречавања настанка неотклоњиве штете на заштићеном природном добру, биолошкој и пејзажној разноврсности, смањивања штете настале због обављања недозвољених дјелатности, радњи или активности, односно ради предузимања хитних заштитних мјера или ради отклањања непосредне опасности за живот и здравље људи или имовину, инспектор може у току надзора донијети рјешење и усмено, у складу са прописом који регулише инспекцијски надзор.

ГЛАВА XII

КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 105.

(1) Новчаном казном од 4.000 КМ до 20.000 КМ казниће се за прекршај правно лице ако:

1) користи природне ресурсе, обавља грађевинске и друге радове, активности и интервенције у природи супротно мјерама и условима заштите природе и пројектно-техничкој документацији из члана 14. став 3. овог закона,

2) без одлагања и о свом трошку не отклони штетне посљедице које су у природи и заштићеним природним добрима настале усљед пројеката и активности

изведених без утврђених услова заштите природе или супротно датим условима из члана 19. овог закона,

3) сакупља заштићене дивље врсте гљива, лишајева, биљака, животиња и њихове дијелове без дозволе или супротно издатој дозволи из члана 85. овог закона,

4) врши поступање са дивљим врстама без сагласности или супротно сагласности о испуњености услова за обављање извоза, увоза, уноса, износа или транзита и узгоја угрожених и заштићених биљних и животињских дивљих врста, њихових дијелова и деривата из члана 93. овог закона.

(2) За прекршај из става 1. овог члана казниће се и одговорно лице у правном лицу новчаном казном од 2.000 КМ до 4.000 КМ.

(3) За прекршаје из става 1. т. 4) и 5) овог члана казниће се предузетник новчаном казном од 2.000 КМ до 10.000 КМ.

(4) За прекршаје из става 1. т. 4) и 5) овог члана казниће се физичко лице новчаном казном од 200 КМ до 3.000 КМ.

(5) За прекршај из става 1. овог члана, поред прописане новчане казне правном лицу и предузетнику може се изрећи и заштитна мјера забране обављања одређене привредне дјелатности, а одговорном лицу заштитна мјера забране вршења одређене дужности за период који није краћи од 30 дана нити дужи од шест мјесеци.

(6) За прекршаје из става 1. овог члана може се правном лицу, предузетнику и физичком лицу, уз казну, изрећи и заштитна мјера одузимања предмета који су употребљени или намијењени за извршење прекршаја, односно који су настали извршењем прекршаја.

Члан 106.

(1) Новчаном казном од 2.000 КМ до 15.000 КМ казниће се за прекршај правно лице ако:

1) планиране пројекте и активности у природи који нису обухваћени процјеном утицаја на животну средину, а који сами или са другим пројектима или активностима могу имати утицај на еколошки значајно подручје или заштићено природно добро, обавља без спровођења оцјене прихватљивости или супротно издатој сагласности из члана 16. овог закона,

2) обавља радње или активности које могу да доведу до нарушавања или уништавања еколошки значајног подручја из члана 25. став 1. овог закона,

3) користи забрањена средства за хватање и/или убијање дивљих врста из члана 29. овог закона,

4) ако не предузима мјере утврђене прописом из члана 31. став 2. овог закона,

5) ако обавља активности којима се угрожавају птице, а које нису дозвољене сходно члану 33. став 2. овог закона,

6) врши репопулацију аутохтоних дивљих врста без сагласности или супротно сагласности из члана 36. овог закона,

7) врши реинтродукцију дивљих врста без дозволе или супротно дозволи из члана 37. овог закона,

8) уноси без дозволе или супротно издатој дозволи алохтоне дивље врсте и њихове хибриде у слободну природу и у контролисаним условима из члана 38. овог закона,

9) поступа супротно мјерама контроле и сузбијања инвазивних врста утврђених прописом из члана 39. овог закона,

10) не пријављује Министарству и Заводу откриће спелеолошког објекта, те не прекине радове на локацији гдје је откривен спелеолошки објекат из члана 43. ст. 3. и 4. овог закона,

11) врши забрањене активности у спелеолошким објектима и у њиховој околини из члана 44. овог закона,

12) не пријави проналазак минерала и фосила Министарству или Заводу сходно члану 45. овог закона,

13) обавља или предузима радње и дјелатности које могу нарушити својства заштићеног подручја сходно чл. 49. до 59. овог закона,

14) не извршава обавезе утврђене у члану 69. овог закона,

15) не извршава дужности из члана 71. став 3. овог закона,

16) дозволи рад лицу које не испуњава услове за рад у чуварској служби из члана 71. став 6. овог закона,

17) у заштићеном подручју обавља дјелатност супротно плану управљања из члана 73. став 3. овог закона,

18) изводи забрањене радње и активности у заштићеном подручју супротно забрани из члана 75. став 1. овог закона,

19) планиране радове и активности, односно извођење пројекта писмено не пријави Управљачу сходно члану 75. став 4. овог закона,

20) предузима радње којима се могу угрозити строго заштићене врсте биљака, животиња, гљива и њихових станишта из члана 83. овог закона,

21) не прибави дозволу или поступа супротно издатој дозволи из члана 84. овог закона,

22) уништава заштићене минерале и фосиле или спроводи радње које могу довести до оштећења заштићених минерала и фосила и њихових налазишта сходно члану 88. овог закона,

23) на примјерен начин и о свом трошку не предузме све дозвољене радње и активности да би се спријечио настанак штете сходно члану 90. овог закона,

24) обавља истраживања без стручног мишљења Завода и сагласности Управљача или не достави резултате истраживања сходно члану 94. овог закона.

(2) За прекршај из става 1. овог члана казниће се и одговорно лице у правном лицу новчаном казном од 1.000 КМ до 2.000 КМ.

(3) За прекршаје из става 1. овог члана, казниће се предузетник за прекршај новчаном казном од 2.000 КМ до 10.000 КМ.

(4) За прекршаје из става 1. т. 2), 3), 4), 5), 6), 7), 8), 9), 10), 11), 12), 13), 15), 17), 18), 19), 20), 21), 22), 23) и 24) овог члана, казниће се за прекршај физичко лице новчаном казном од 1.000 КМ до 3.000 КМ.

(5) За прекршаје из става 1. овог члана може се правном лицу, предузетнику и физичком лицу, уз казну, изрећи и заштитна мјера одузимања предмета који су употребљени или намијењени за извршење прекршаја, односно који су настали извршењем прекршаја.

Члан 107.

Новчаном казном од 400 КМ до 2.000 КМ казниће се за прекршај физичко лице ако не поступи по налогу чувара заштићеног подручја или га омете у вршењу његових овлашћења.

ГЛАВА XIII ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 108.

Лице запослено у чуварској служби заштићеног подручја дужно је да поднесе захтјев за полагање стручног испита за чувара заштићеног подручја у року од шест мјесеци од дана ступања на снагу прописа из члана 71. став 12. овог закона.

Члан 109.

(1) Влада ће у року од једне године од дана ступања на снагу овог закона донијети:

1) Уредбу о поступку, садржини, роковима и начину спровођења оцјене прихватљивости за еколошку мрежу из члана 16. став 8. овог закона,

2) Уредбу о Еколошкој мрежи Републике Српске из члана 23. став 8. овог закона,

3) Уредбу о висини накнаде за трошкове полагања стручног испита за чувара заштићеног подручја и висини накнаде члановима комисије из члана 71. став 11. овог закона,

4) Уредбу о Црвеној листи Републике Српске из члана 80. став 1. овог закона,

5) Уредбу о строго заштићеним дивљим врстама и заштићеним дивљим врстама из члана 81. став 1. овог закона.

(2) Министар ће у року од једне године од дана ступања на снагу овог закона донијети:

1) Правилник о критеријуми за издвајање угрожених, ријетких и осјетљивих станишта и типова станишта од посебног значаја из члана 21. став 5. овог закона,

2) Правилник о специјалним техничко-технолошким рјешењима која омогућавају несметану и сигурну комуникацију дивљих животиња из члана 31. став 2. овог закона,

3) Правилник о листи инвазивних врста и мјерама за контролу и сузбијање инвазивних врста из члана 39. став 2. овог закона,

4) Правилник о Инвентару објеката геонаслјеђа Републике Српске из члана 46. став 3. овог закона,

5) Правилник о условима које треба да испуњава управљач заштићеног подручја из члана 68. став 9. овог закона,

6) Правилник о начину обиљежавања заштићених подручја из члана 69. став 3. овог закона,

7) Правилник о условима и начину полагања стручног испита за чувара заштићеног подручја из члана 71. став 12. овог закона,

8) Правилник о мјерама управљања и садржају програма и плана управљања заштићеним подручјем из члана 73. став 17. овог закона,

9) Правилник о Регистру заштићених природних добара из члана 92. став 5. овог закона,

10) Правилник о условима и начину прекограничног промета угрожених и заштићених биљних и животињских дивљих врста из члана 93. став 5. овог закона,

11) Правилник о изгледу знака заштите природе, поступку и условима за његово коришћење из члана 99. став 2. овог закона.

Члан 110.

Природна добра заштићена до ступања на снагу овог закона остају под заштитом, а Управљачи, власници и корисници тих заштићених природних добара имају права и обавезе прописане овим законом.

Члан 111.

(1) Правна лица која управљају шумама, дивљачи и водама дужна су да ускладе шумске, ловне и риболовне основе, те оквирне политике интегралног управљања водама са одредбама овог закона приликом њихове обнове или прве ревизије.

(2) Управљачи заштићених подручја дужни су да ускладе управљање заштићеним подручјем са одредбама овог закона у року од двије године од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 112.

Поступци покренути према одредбама раније важећег закона, до ступања на снагу овог закона, довршиће се према одредбама тог закона.

Члан 113.

До доношења подзаконских аката из члана 109. овог закона примјењиваће се подзаконски акти донесени на основу раније важећег закона, уколико нису у супротности са овим законом.

Члан 114.

Ступањем на снагу овог закона престаје да важи Закон о заштити природе („Службени гласник Републике Српске“, број 20/14).

Члан 115.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Српске“.

Број:

Датум:

ПРЕДСЈЕДНИК

НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Ненад Стевандић

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

НАЦРТА ЗАКОНА О ЗАШТИТИ ПРИРОДЕ

I УСТАВНИ ОСНОВ

Уставни основ за доношење Закона о заштити природе садржан је у Амандману XXXII став 1. тачка 13. на члан 68. Устава Републике Српске, према којем Република уређује и обезбјеђује заштиту животне средине и у члану 70. став 1. тачка 2. Устава, којим је прописано да Народна скупштина доноси законе, друге прописе и опште акте.

II УСКЛАЂЕНОСТ СА УСТАВОМ, ПРАВНИМ СИСТЕМОМ И ПРАВИЛИМА ЗА ИЗРАДУ ЗАКОНА И ДРУГИХ ПРОПИСА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Према Мишљењу Републичког секретаријата за законодавство број: 22.02-020-1726/23 од 13. октобра 2023. године, уставни основ за доношење Закона о заштити природе садржан је у Амандману XXXII тачка 13. на члан 68. Устава Републике Српске, којим је прописано да Република уређује и обезбјеђује заштиту животне средине и у члану 70. став 1. тачка 2. Устава, којим је прописано да Народна скупштина доноси законе, друге прописе и опште акте.

Законом о заштити природе уређују се заштита и очување природе, биолошке, геолошке и пејзажне разноврсности као дијела животне средине. Природа је проглашена добром које је од општег интереса за Републику Српску, дефинисани су субјекти заштите природе, начин планирања, уређења и коришћења природних добара. Поред наведеног, утврђене су врсте заштићених природних добара, надлежни органи и поступак проглашења заштићених подручја и правила управљања заштићеним подручјима, финансирање система заштите природе и друга питања из ове области.

У односу на важећи, овим законом је поступак проглашења заштићених природних добара прецизније дефинисан, уведени су рокови и обавезе извјештавања о предузетим активностима. Такође, измијењене су одредбе о којима се уређује управљање заштићеним подручјем, те је уведена обавеза полагања стручног испита за чуваре ових подручја. Како би се у управљање заштићеним подручјем укључио што шири круг заинтересованих субјеката, предвиђено је оснивање Савјета корисника заштићеног подручја, чиме ће се унаприједити заштита и коришћење природних вриједности и ресурса.

Обрађивач Закона, у складу са чланом 41. став 1. т. 5) Правила за израду закона и других прописа Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 24/14), као један од основних разлога за доношење овог закона наводи потребу унапређења управљања заштићеним подручјима и успостављање нових подручја, што је предвиђено стратешким документима, и то Измјенама и допунама Просторног плана Републике Српске до 2025. године („Службени гласник Републике Српске“, број 15/15) и Стратегијом заштите животне средине Републике Српске 2022–2032. године („Службени гласник Републике Српске“, број 118/22). Обрађивач истиче да је један од циљева овог закона да се обезбиједи већи степен усклађености законодавног оквира Републике Српске у области заштите природе са правном тековином Европске уније.

Републички секретаријат за законодавство је размотрио предложени Закон, те упутио сугестије које се односе на јасније дефинисање појединих одредаба, посебно

оних којима се регулишу поступци који се спроводе у складу са овим законом, те на усклађивање са другим законима у оквиру правног система Републике Српске, што је обрађивач прихватио.

Сходно члану 36. став 1. тачка 9) Пословника о раду Владе Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 123/18), обрађивач наводи да је утврђено да Закон, у складу са Смјерницама за консултације у изради прописа и других општих аката („Службени гласник Републике Српске“, број 86/22) има значајан утицај на јавност, те су спроведене консултације са јавношћу. Текст Закона је објављен на интернет страници Министарства за просторно уређење, грађевинарство и екологију ради достављања примједба и сугестија. Такође, овај закон је достављен на мишљење свим надлежним органима управе, установама и организацијама ради давања мишљења и достављања сугестија. Обрађивач наводи да су сви оправдани приједлози уврштени у Нацрт закона.

Будући да је усаглашен са Уставом, правним системом Републике Српске и Правилима за израду закона и других прописа, мишљење Републичког секретаријата за законодавство је да се Нацрт закона о заштити природе може упутити даље на разматрање.

III УСКЛАЂЕНОСТ СА ПРАВНИМ ПОРЕТКОМ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ

Према Мишљењу Министарства за европске интеграције и међународну сарадњу, број 17.03-020-2602/23 од 13. октобра 2023. године, а након увида у прописе Европске уније и анализе Нацрта закона о заштити природе, установљени су секундарни обавезујући извори права релевантни за предмет уређивања достављеног нацрта, а које је обрађивач узео у обзир, и то:

- Директива 92/43/ЕЕЗ од 21. маја 1992. године, о очувању природних станишта и дивље фауне и флоре, закључно са измјенама извршеним Директивом Савјета 97/62/ЕС од 27. октобра 1997, Регулацивом (ЕС) број 1882/2003 Европског парламента и Савјета од 29. септембра 2003, Директивом Савјета 2006/105/ЕС од 20. новембра 2006 и Директивом Савјета број 2013/17/ЕУ од 13. маја 2013. године¹ и
- Директива 2009/147/ЕЗ Европског парламента и Савјета од 30. децембра 2009. године, о очувању дивљих птица, укључујући све измјене извршене Директивом Савјета 2013/17/ЕУ од 13. маја 2013. године и Регулацивом (ЕУ) 2019/1010 Европског парламента и Савјета од 5. јуна 2019. године².

Директива 92/43/ЕЕЗ о очувању природних станишта и дивље фауне и флоре доприноси осигурању биолошке разноликости у Европској унији очувањем природних

¹ Council Directive 92/43/EEC of 21 May 1992 on the conservation of natural habitats and of wild fauna and flora with all amendments including the Council Directive 97/62/EC of 27 October 1997, Regulation (EC) No 1882/2003 of the European Parliament and of the Council of 29 September 2003, Council Directive 2006/105/EC of 20 November 2006 and Council Directive 2013/17/EU of 13 May 2013.

² Directive 2009/147/EC of the European Parliament and of the Council of 30 November 2009 on the conservation of wild birds, including Council Directive 2013/17/EU of 13 May 2013 and Regulation (EU) 2019/1010 of the European Parliament and of the Council of 5 June 2019.

станишта и врста дивље фауне и флоре. Такође, оно што је од велике важности је да се њоме оснива највећа еколошка мрежа на свијету „*Natura 2000*”.

Нацртом закона о заштити природе успоставља се правни основ за формирање Еколошке мреже Републике Српске. Успостављањем ове еколошке мреже идентификоваће се и еколошки значајна подручја као приједлог подручја за европску еколошку мрежу *Natura 2000*.

Чланом 12. Директиве 92/43/ЕЕЗ државе чланице се обавезују предузети неопходне мјере да успоставе систем строге заштите за животињске врсте наведене у Прилогу IV(а) забрањујући:

- (а) све облике намјерног хватања или убијања примјерака ових врста у дивљини;
- (б) намјерно узнемиравање ових врста, посебно током периода размножавања, подизања младих, хибернације и миграције;
- (ц) намјерно уништавање или узимање јаја из природе;
- (д) пропадање или уништавање мјеста за размножавање или одмор.

Напомиње се да је Европски суд правде заузео став да се забрана пропадања или уништавања мјеста за размножавање или одмор односи како на намјерно тако и на ненамјерно пропадање/уништавање.

Исто тако, Директива предвиђа забране одређених активности у циљу строге заштите биљних врста наведених и Прилогу IV(б).

Чланом 83. Нацрта преузети су чл. 12. и 13. Директиве у смислу забране наведених активности, док је Прилог IV транспонован Уредбом о строго заштићеним и заштићеним дивљим врстама³.

Директива забрањује примјену неселективних метода узимања, хватања или убијања одређених животињских и биљних врста наведених у Прилогу V. Дакле, државе чланице предузимају мјере да обезбједе да узимање у дивљину примјерака врста дивље фауне и флоре наведених у Прилогу V, као и њихова експлоатација, буду у складу са одржавањем у повољном стању њихове популације. Наведена одредба је преузета чланом 86. Нацрта, међутим Прилог V ће бити предмет преузимања подзаконских аката који ће се донијети на основу предметног нацрта.

Такође, Прилог I Директиве пописује типове станишта чије очување захтијева одређивање „посебних подручја очувања“. Неки од њих дефинисани су као „приоритетна” станишта или врсте којима пријети нестанак и за које постоје посебна правила. Прилог III Директиве прописује критеријуме за одабир подручја погодних за одређивање као подручја од значаја за ЕУ и одређивања „посебних подручја очувања“. Поменути прилози нису предмет преузимања Нацрта. Стога у Изјави о усклађености стоји оцјена „дјелимично усклађено“. Детаљан приказ преузимања одредаба наведеног извора права, садржан је у упоредном приказу усклађености Нацрта са правном тековином ЕУ.

Директивом 2009/147/ЕЗ о очувању дивљих птица утврђују се мјере за очување, одржавање или поновно успостављање довољне разноликости и величине станишта за све врсте птица. Ове мјере се односе на стварање заштићених подручја, одржавање и управљање стаништима унутар и ван заштићених зона, поновно успостављање

³ „Службени гласник Републике Српске“, број 65/20.

уништених биотопа и стварање нових и др. Нацртом су преузете најзначајније одредбе ове Директиве. Врсте птица наведене у прилозима Директиве наведене су у Уредби о строго заштићеним и заштићеним дивљим врстама. Због тога, у Упоредном приказу усклађености Нацрта са наведеном директивом стоји оцјена „усклађено“.

Доношење овог нацрта допринијеће испуњавању обавеза садржаних у члану 108. ССП-а⁴ који се односи на сарадњу уговорних страна у области заштите животне средине.

IV РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Заштита природе у Републици Српској је уређена Законом о заштити природе („Службени гласник Републике Српске“, број 20/14), којим је природа препозната као добро од општег интереса за Републику Српску које треба да ужива посебну заштиту у складу са правним поретком Републике Српске.

Тренутно, у Републици Српској правну заштиту уживају 34 подручја природе, односно површина под заштитом износи 73.038,43 хектара, што је процентуални удио од 2,96% територије Републике Српске. Заштићена су 34 подручја у сљедећим категоријама: два резервата природе (категорија Ia), три национална парка (категорија II), 17 споменика природе (категорија III), три заштићена станишта (категорија IV), шест паркова природе (категорија V) и три подручја са одрживим коришћењем природних ресурса (категорија VI).

С обзиром на то да је дошло до значајног повећања броја заштићених подручја, један од приоритетних циљева овог нацрта закона је унапређење управљања заштићеним подручјима и успостављање нових заштићених подручја што је у складу са важећим стратешким документима, и то са Измјенама и допунама Просторног плана Републике Српске до 2025. године и са Стратегијом заштите животне средине Републике Српске за период 2022–2032. године.

Нацрт овог закона израђен је да би се обезбиједила континуирана заштита природних добара, а нарочито имајући у виду да је Уредбом о строго заштићеним и заштићеним дивљим врстама („Службени гласник Републике Српске“, број 65/20) до сада заштићено 730 строго заштићених дивљих врста и 708 заштићених дивљих врста.

У току 2022. године Главна служба за ревизију јавног сектора Републике Српске, на основу Закона о ревизији јавног сектора Републике Српске, а у складу са ISSAI стандардима ревизије за јавни сектор, провела је ревизију учинка „Заштита и очување природних добара“.

Извјештај ревизије учинка „Заштита и очување природних добара“ дао је свеобухватан приказ тренутног стања у области заштите и очувања природних добара, те детаљне препоруке за све надлежне институције из области заштите природе. Извјештајем је дата препорука Министарству за просторно уређење, грађевинарство и екологију да анализира постојећи правни оквир, те да приступи измјени постојећих или изради нових правних аката у области заштите природе као битне претпоставке успјешног управљања природним добрима.

⁴ Споразум о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица с једне стране, и Босне и Херцеговине с друге стране („Службени гласник БиХ – Међународни уговори“, број 10/08).

У циљу унапређења законског оквира Републике Српске који уређује заштиту природе, а имајући у виду и потребу за даљим усклађивањем са међународним прописима и прописима Европске уније, приступило се анализи постојећег Закона о заштити природе, на основу које је припремљен нацрт новог законског прописа.

Норме Нацрта закона су прегледније систематизоване и овим нормама прописују се општи циљеви и задаци заштите природе, основна начела заштите природе, субјекти који обезбјеђују заштиту природе и стручни послови надлежних органа у области заштите природе, коришћење природних добара и простора, поступак оцјене прихватљивости за Еколошку мрежу Републике Српске, очување биолошке разноврсности, очување геоморфолошке и геолошке разноврсности, заштићена природна добра, поступак проглашавања заштићених природних добара, управљање и коришћење заштићених подручја, заштита дивљих врста, инвентаризација и праћење стања у области заштите природе, ограничења и забране у заштићеним подручјима, забрањене радње са строго заштићеним и заштићеним врстама, приступ информацијама и учешће јавности у поступку доношења одлука, промоција заштите природе, финансирање заштите природе и др.

У смислу основних начела у области заштите природе у Нацрт закона је уведено и ново начело – начело предострожности ради успјешног спровођења циљева и задатака заштите природе.

Са циљем унапређења заштите природе у Републици Српској у Нацрту закона прецизиране су одредбе којима се уређује поступак оцјене прихватљивости у оквиру којег се оцјењује могући утицај стратегија, планова, основа, програма и пројеката, радова или активности на подручја еколошке мреже, мјере за очување биолошке разноврсности које се односе на очување дивљих врста и њихових станишта. Нацртом закона дефинисано је успостављање Еколошке мреже Републике Српске којом ће се идентификовати и еколошки значајна подручја као приједлог подручја за Европску еколошку мрежу Натура 2000.

Такође, у Нацрту закона унапријеђено је очување дивљих врста у природи и то забраном употребе одређених средстава за хватање и убијање дивљих врста, збрињавањем дивљих врста у прихватилиштима, дефинисањем подручја очувања дивљих врста птица, увођењем одредаба о репродукцији дивљих врста, те прописивањем означавања строго заштићених и заштићених дивљих врста.

У погледу заштите природних добара, Нацртом закона потврђене су категорије заштићених подручја које су усклађене са категоризацијом Међународне уније за заштиту природе (енгл. International Union of the conservation of Nature – IUCN), која има шест категорија заштићених подручја. Поступак проглашавања заштићених природних добара је прецизније дефинисан на начин да се достављају извјештаји о спроведеним активностима на изради Студије заштите заштићеног подручја (у даљем тексту: Студија), као и рокови за израду Студије. Дефинисана је и могућност ревизије Студије, као и проглашавања друге категорије унутар заштићеног подручја.

Овим нацртом закона такође су уведене нове одредбе на основу којих је омогућено проглашавања врсте од посебног значаја за Републику Српску.

Унапређено је управљање заштићеним подручјем, а с тим у вези нормирано је да чувари заштићеног подручја полажу стручни испит за чувара заштићеног подручја, да Управљач заштићеног подручја може поново да донесе Програм управљања, уколико из објективних разлога не може да изради План управљања, као и да се може основати Савјет корисника заштићеног подручја ради унапређења управљања заштићеним подручјем.

У циљу транспонувања правне тековине Европске уније у области заштите природних добара, Нацрт закона је усклађиван са Директивом Савјета Европске уније број 92/43/ЕЕЗ од 21. маја 1992. године о очувању природних станишта и дивље фауне и флоре и Директивом Европског парламента и Савјета број 2009/147/ЕЗ од 30. новембра 2009. године о очувању дивљих птица. Директива о стаништима је правни пропис Европске уније којим се успоставља заједнички оквир за очување дивљих животињских и биљних врста и природних станишта од значаја за Европску унију. Директива о птицама је правни акт Европске уније који се односи на очување свих врста дивљих птица које природно насељавају подручје Европске уније. Поред тога, што ће се Нацртом овог закона остварити већи степен усклађености законодавног оквира Републике Српске са правном тековином Европске уније у области заштите природе, одредбе Нацрта закона ће допринијети спровођењу међународних конвенција које је Босна и Херцеговина ратификовала, и то Конвенције Уједињених Нација о биолошкој разноврсности, Конвенције о међународној трговини угроженим врстама дивље флоре и фауне, Конвенције о заштити миграторних врста дивљих животиња, Конвенције о мочварним (влажним) стаништима, те осталих међународних уговора у подручју заштите природе. Ради промовисања заштите природе, новим нацртом закона уведено је обиљежавање Дана заштите природе и додјелјивање признања за постигнућа у области заштите природе.

Током вишегодишње примјене Закона о заштити природе, уочене су и мањкавости одређених законских норми, које се огледају у недовољној прецизности законских рјешења, те су недостаци ове природе отклоњени да би се побољшао текст Закона, а тиме омогућила његова несметана примјена у пракси.

V ОБРАЗЛОЖЕЊЕ ПРЕДЛОЖЕНИХ РЈЕШЕЊА

Чл. 1–3. дефинише се предмет уређивања Закона, циљеви и задаци заштите природе који се, између осталог, односе на заштиту, очување и унапређење биолошке, геолошке и пејзажне разноврсности, на усклађивање људских активности, економских и друштвених развојних планова, програма, основа и пројеката са одрживим коришћењем обновљивих и необновљивих природних ресурса и дугорочним очувањем природних екосистема и природне равнотеже, као и на одрживо коришћење и управљање природним ресурсима и добрима, обезбјеђивање њихове функције уз очување природних вриједности и равнотеже природних екосистема.

Члан 4. прописује основна начела заштите природе и то начело високог степена заштите природе, начело одрживог коришћења, начело примјене мјера и услова заштите природе, начело загађивач плаћа, начело сарадње и начело предострожности.

Чл. 5–6. прописује се да се заштита природе спроводи очувањем биолошке, геолошке и пејзажне разноврсности, те заштитом природних добара и то: утврђивањем и процјеном стања природе, спровођењем мјера заштите природе, а посебно мјера које осигуравају одржавање или повратак стања очуваности природних типова станишта и дивљих врста, спровођењем мјера које осигуравају очување свих врста птица и њихових станишта, које се природно појављују на територији Републике Српске, израдом извјештаја о стању природе и спровођењем стратегије, планова, програма и других докумената прописаних овим законом и проглашавањем заштићених природних добара и др. Овим одредбама такође су нормирани и случајеви када се одредбе овог Закона не примјењују.

Члан 7. дефинише поједине изразе употријебљене у овом законском пропису.

Чл. 8. и 9. прописују стратешко планирање у области заштите природе тако да је прописано да се стратешко планирање у овој области врши путем Стратегије заштите животне средине Републике Српске и њеног акционог плана у складу са законом којим се уређује заштита животне средине и законом којим се уређује стратешко планирање и управљању развојем. У погледу стратешког планирања на нивоу јединица локалне самоуправе прописано је да План заштите животне средине јединице локалне самоуправе садржи и планирање у области заштите природе.

Чл. 10–13. прописују субјекте заштите природе, послове у области заштите природе из надлежности Министарства, јединица локалне самоуправе и Завода за заштиту културно-историјског и природног наслеђа Републике Српске (у даљем тексту: Завод).

Чл. 14–15. прописују да се спровођење планирања, уређења и коришћења простора, природних ресурса, заштићених подручја и еколошке мреже врши на основу просторних и урбанистичких планова, планске и пројектне документације у складу са мјерама и условима заштите природе, уз обавезу прибављања стручног мишљења Завода. Такође, прописан је и садржај стручног мишљења којим се утврђују услови заштите природе, као и неопходни подаци који се достављају уз захтјев за издавање стручног мишљења.

Чланом 16. прописана је обавеза спровођења поступка оцјене прихватљивости од стране Министарства за просторно уређење, грађевинарство и екологију Републике Српске (у даљем тексту: Министарство) уколико постоји вјероватноћа да планови, основе, програми, пројекти, радови и активности у природи могу имати значајан утицај на циљеве очувања и цјеловитост еколошки значајног подручја. Овим чланом прописано је да Влада Републике Српске посебним подзаконским актом прописује поступак, садржину, рокове и начин спровођења оцјене прихватљивости, начин обавјештавања јавности, као и поступак и начин утврђивања компензацијских мјера.

Чл. 17. и 18. прописано је да ради ублажавања штетних посљедица на природу, које могу настати реализацијом планова, основа, програма, пројеката, радова или активности на подручју еколошке мреже, правно лице, предузетник и физичко лице, односно носилац пројекта, има дужност да спроведе компензацијске мјере у складу са рјешењем које доноси Министарство, уз претходно мишљење Завода. Одредбама овог члана прецизирано је да компензацијске мјере могу бити успостављање подручја изван еколошке мреже, које има особине као оштећено или уништено подручје еколошке мреже и укључивање новог подручја у обухвату еколошке мреже, које има особине као

оштећено или уништено подручје еколошке мреже. Поред тога, нормирано је да компензацијска мјера не може бити плаћање новчаног износа у вриједности проузрокованог оштећења на подручју еколошке мреже. Такође, прописано је да се концесијом може стећи право обављања дјелатности у области заштите природе у складу са законом којим се уређују концесије.

Чланом 19. прописана је обавеза отклањања штетних посљедица односно накнаде штете уколико су пројекти или активности у природи изведене без утврђених услова заштите природе или супротно датим условима заштите природе.

Члан 20. дефинише појам пејзажа, тј. предјела, те нормира начин очувања пејзажа уз нагласак на обавезу, да се приликом планирања и уређења простора на нивоу Републике Српске и јединица локалне самоуправе, обезбједе значајна и карактеристична обиљежја пејзажа.

Члан 21. дефинише начин очувања типова станишта у повољном стању, документовање путем карте станишта, као и доношење правилника којим се прописују критеријуми за издвајање угрожених, ријетких и осјетљивих станишта и типова станишта.

Чланом 22. утврђује се која подручја чине еколошки значајна подручја Републике Српске и начин њиховог повезивања еколошким коридорима као еколошки функционалним зонама. Одредбама овог члана нормирано је и да Завод утврђује еколошки значајна подручја и еколошке коридоре у сарадњи са стручним и научним установама.

Чл. 23–24. дефинишу Еколошку мрежу Републике Српске, коју Влада проглашава уредбом на приједлог Министарства, те начин на који ће се обезбиједити заштита подручја еколошке мреже.

Чл. 25–26. прописују да Управљачи заштићених подручја (у даљем тексту: Управљач) треба да планирају и спроводе мјере и активности на управљању подручјем еколошке мреже, те да се забрањују радови, активности и дјелатности које могу довести до угрожавања и нарушавања функција еколошке мреже. Поред тога, овим одредбама је нормирано да плански документи из области шумарства, водопривреде, ловства и рибарства, у чијем обухвату су дијелови Еколошке мреже, треба да садрже мјере заштите и очувања прописане уредбом из члана 23. овог закона.

Члан 27. дефинише стање очуваности дивљих врста прописујући када се стање дивљих врста сматра повољним, као и прописујући очување врста птица које су предмет посебних мјера очувања.

Чланом 28. дефинише се одрживо коришћење дивљих врста које не припадају категоријама строго заштићених и заштићених дивљих врста, као и мјере управљања и заштите дивљих врста.

Члан 29. таксативно набраја забрањене радње и употребу одређених средстава за хватање и/или убијање животињских врста које могу проузроковати њихово нестајање или поремећај њихових популација.

Члан 30. прописује да јединке дивљих врста животиња које су пронађене исцрпљене, болесне, озлијеђене, рањене или отроване збрињавају се у прихватиљивим условима за дивље животиње.

Члан 31. прописује правни основ за доношење прописа о мјерама за смањење негативних ефеката и за примјену посебних конструкционих и техничко-технолошких рјешења на инфраструктурним објектима и у њиховој околини, током изградње и у периоду експлоатације. Подзаконски акт у складу са одредбама овог члана се доноси уз сагласност Министарства саобраћаја и веза, Министарства енергетике и рударства, и Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде.

Чланом 32. прописује се заштита птица, њихових јаја, гнијезда и станишта која се остварује предузимањем одређених мјера, а узимајући у обзир еколошке, привредне и рекреативне захтјеве.

Чл. 33–35. прописане су мјере за очување врста дивљих птица, укључујући забрану вршења одређених радњи и налагање одређеног начина градње техничких компонената и стубова средњенапонских и високонапонских водова. Поред тога, овим одредбама, у циљу дефинисања подручја очувања дивљих врста птица, је прописано предузимање истраживања и активности који се односе на дивље врсте птица.

Чл. 36–37. процедурално уређују управне поступке издавања аката којима се дозвољава репопулација односно премјештање или реинтродукција, односно поновно увођење врста. Истовремено, нормирано је да се у поступку издавања сагласности за репопулацију, односно дозволе за реинтродукцију коју издаје Министарство, прибавља и мишљење Завода.

Чл. 38–39. забрањено је уношење алохтоних дивљих врста и њихових хибрида, те су прописани изузеци када је њихово уношење дозвољено уз достављање научних и стручних доказа са аспекта заштите природе. Овим одредбама је прописано да дозволу за уношење алохтоних врста издаје Министарство. Такође, прописано је да врсте које угрожавају друге врсте и укупну биолошку разноврсност Министарство проглашава инвазивним, те је прописан правни основ за доношење правилника којим се прописује листа инвазивних врста, те мјере и контроле сузбијања ових врста.

Члан 40. прописује означавање строго заштићених и заштићених дивљих животиња и прописује да означавање врше стручно оспособљена лица уз претходно прописане услове Завода.

Члан 41. дефинише очување генетичке разноврсности, и прописује да начин узимања и коришћења генетичког материјала из природе не смије угрожавати опстанак екосистема или популацију дивљих врста биљака, животиња и гљива у њиховим стаништима.

Чл. 42–44. прописан је начин очувања геоморфолошке и геолошке разноврсности, као и посебне мјере за њихову заштиту.

Чл. 45–46. прописан је поступак заштите минерала и фосила и вођење Инвентара објеката геонаслџа.

Члан 47. таксативно су утврђене врсте заштићених природних добара, и то: заштићена подручја коју чине категорије: строги резерват природе – категорија Ia, посебни резерват природе (подручје дивљине) – категорија Ib, национални парк - категорија II, споменик природе – категорија III, заштићено станиште (подручје управљања стаништем или врстом) – категорија IV, заштићени пејзажи – категорија V (заштићени природни пејзажи и заштићени културни пејзажи), заштићено подручје са одрживим коришћењем природних ресурса – категорија VI (парк природе, парк шума и

објекти обликоване природе (споменик парковске архитектуре), затим заштићене врсте (строго заштићена дивља врста и заштићена дивља врста) и заштићени минерали и фосили.

Чл. 48–59. дефинишу активности у вези заштићених подручја, затим строге и посебне резервате природе, врсте посебних резервата, забрањене и дозвољене активности, мјере заштите у националним парковима, споменицима природе, на заштићеним стаништима, заштићеним пејзажима, заштићеним подручјима са одрживим коришћењем природних ресурса, парку природе, парку шуме и на објекту обликоване природе. Такође, утврђују се и зоне заштите на заштићеном подручју и то: Ia степена – строга заштита, Ib степена – строга заштита уз могућност управљања популацијама, II степена – активна заштита и III степена – активна заштита и могућност одрживог коришћења, са дефинисаним режимима заштите појединачно утврђеним за сваку зону.

Чл. 60–67. прописани су надлежни органи и поступак проглашавања заштићених природних добара, садржај Студије на којој се заснива приједлог акта о проглашењу заштићеног подручја, који се доноси у форми одлуке, субјекти који могу поднијети иницијативу за проглашење заштићеног подручја, затим органи, односно стручна лица којима се повјерава израда Студије и рокови.

Чл. 68–71. дефинисано је управљање заштићеним подручјем као дјелатност од општег интереса, те обавезе Управљача, међу којима је нарочито значајна обавеза Управљача да чува заштићено подручје и спроводи прописане мјере заштите, обиљежи границе заштићеног подручја и зоне заштите, обезбједи неометано одвијање природних процеса и одрживог коришћења заштићеног подручја. Овим одредбама је прописана и обавеза управљача да обезбједи унутрашњи ред и чување заштићеног подручја у складу са прописом о унутрашњем реду и чуварској служби, затим поступак доношења и садржај прописа овог прописа. Такође, нормирано је и успостављање чуварске службе и полагање стручног испита за чувара заштићеног подручја.

Члан 72. прописује да се за националне паркове доноси просторни план подручја посебне намјене. Истовремено, прописано је и да организација, коришћење, уређење простора и изградња објеката у заштићеном подручју врши се на основу зонинг плана подручја посебне намјене, као и планских докумената нижег реда.

Чланом 73. прописује обавезу и поступак доношења планова управљања заштићеним подручјем, обавезу обављања дјелатности у заштићеном подручју у складу са планом, затим органе надлежне за његово доношење, као и израду просторног плана подручја посебне намјене.

Чланом 74. нормирано је да у циљу међусобне сарадње на заштити и одрживом коришћењу природних вриједности и ресурса, као и обезбјеђивања интереса локалног становништва и других корисника заштићеног подручја Управљач може основати Савјет корисника заштићеног подручја са јасно дефинисаним представницима и надлежностима Савјета.

Чл. 75–78. прописују забрањене радове и активности на заштићеном подручју, као и поступак заштите природе у случају да радови и активности могу имати утицај на вриједности и обиљежја заштићеног добра, затим прибављање одговарајуће дозволе за радове и активности, односно пројекте за које се не спроводи поступак процјене утицаја на животну средину. Прописано је и то да у заштићеним подручјима се

забрањује примјена средстава за заштиту биља у складу са Законом о средствима за заштиту биља. Поред тога, одредбе дефинишу начин посјеђивања заштићеног подручја на начин који не угрожава њихове природне вриједности, као и да власник дијела заштићеног подручја је дужан да дозволи приступ том дијелу подручја ради задовољења научних, едукативних, естетских и културних потреба друштва.

Чл. 79–82. прописано је да се дивље врсте које су угрожене или могу постати угрожене, које имају посебан значај из генетичког, еколошког, екосистемског, научног, здравственог, економског и другог аспекта, штите као строго заштићене дивље врсте или заштићене дивље врсте. Поред тога, прописани су услови под којима се може прогласити строго заштићена врста и заштићена врста, а нормиран је и правни основ за доношење Уредбе о Црвеној листи и уредбе којом се утврђују дивље врсте строго заштићеним и заштићеним дивљим врстама. Такође прописано је и да Влада може донијети одлуку којом се утврђује врста од посебног значаја за Републику Српску.

Чл. 83–86. јасно дефинишу забране коришћења, уништавања и предузимања других активности којима би се могле угрозити строго заштићене врсте биљака, животиња и гљива и њихова станишта, као и изузетне случајеве када Министарство може дозволити радње као што су истраживања, спречавања озбиљних штета на усјевима и сл. Такође, нормиране су и забране сакупљања и коришћења дивљих врста гљива, лишјајева, животиња, биљака и њихових дијелова, а прописани су и јединствени случајеви када је то дозвољено на начин којим се не угрожава повољно стање њихове популације.

Чл. 87–88. дефинисано је да Влада на приједлог Министарства, а уз стручно образложење Завода, проглашава заштићеним минерале и фосиле који су значајни због своје ријеткости, величине и изгледа или образовног и научног значаја. У оквиру ових одредби прописане су и забране уништавања и коришћења заштићених минерала и фосила.

Чл. 89-91. обрађују проблематику права и ограничења особа у заштићеним дијеловима природе, права својине на земљишту. Такође, овим члановима је нормирано да правно или физичко лице коме би строго заштићене и заштићене дивље врсте могле проузроковати имовинску или другу штету има дужност да на примјерен начин и о свом трошку предузме све дозвољене радње и активности да би спријечило настанак штете. Под радњом или активности из овог члана подразумијева се ограђивање, чување добара и растјеривање строго заштићених животињских врста, са мјеста гдје непосредно угрожавају добра и на начин који не угрожава опстанак врста. Поред тога прописано је да на накнаду штете коју проузрокују дивље врсте примјењују се одредбе закона којим се уређује област ловства.

Чланом 92. прописано је да заштићена природна добра се уписују у Регистар заштићених природних добара који води Завод.

Члан 93. прописује да Министар доноси рјешење којим се даје сагласност о испуњености услова за увоз, извоз, унос, износ, транзит и узгој биљних и животињских дивљих врста, њихових дијелова и деривата заштићених на основу закона, обавезу пријављивања прекограничног промета заштићених врста царинским службама.

Члан 94. дефинише да се истраживање строго заштићених и заштићених дивљих врста, заштићених подручја, спелеолошких објеката, минерала и фосила и остала

истраживања биолошке разноврсности која се врши на основу стручног мишљења Завода којим се утврђују услови истраживања, а на захтјев правног или физичког лица.

Члан 95. нормира да Завод води Информациони систем заштите природе, врши праћење стања, односно прикупља, обрађује и обједињује податке о стању природе. Овим чланом прописано је и да Завод доставља извјештај Министарству у текућој години о спроведеним активностима за претходну годину.

Чланом 96. прописано је да Завод успоставља и организује праћење стања очуваности природе, тј. врши мониторинг.

Чланом 97. прописано је да су Министарство, јединица локалне самоуправе и Управљач који управљају заштићеним природним вриједностима дужни да осигурају јавност података у вези са стањем и заштитом природе. Истим чланом прописани су и рокови за вршење јавног увида у акте о заштити природних вриједности.

Чланом 98. је нормирано да Министарство, јединице локалне самоуправе те Завод и Управљач имају дужност да промовишу природне вриједности, те да подстичу заштиту и унапређење природе. Овим чланом је прописано и обиљежавање Дана заштите природе 22. маја као Међународног дана биодиверзитета.

Члан 99. дефинише коришћење знака заштите природе у циљу промовисања заштите природе.

Члан 100. дефинише критеријуме и установљава признања за постигнућа у подручју заштите природе

Чланом 101. нормиран је начин обезбјеђивања средстава за финансирање заштите природе. Одредбама овог члана прописано је да се средства за финансирање заштите природе обезбјеђују из буџета Републике Српске, буџета јединица локалне самоуправе, средстава Фонда за заштиту животне средине и енергетску ефикасност Републике Српске, властитих прихода, концесионих накнада и других извора у складу са овим законом.

Чл. 102. и 103. прописан је управни надзор над примјеном одредаба овог закона и прописа донесеним на основу њега, као и надлежни инспекцијски органи за вршење инспекцијског надзора над примјеном овог закона.

Чланом 104. прописана су овлашћења надлежног инспектора у вршењу инспекцијског надзора.

Чл. 105–107. садрже казнене одредбе којима су утврђене санкције, тј. новчане казне за непоштовање одредаба овог закона.

Члан 108. прописује да лице запослено у чуварској служби заштићеног подручја је дужно да поднесе захтјев за полагање стручног испита за чувара заштићеног подручја у року од шест мјесеци од дана ступања на снагу прописа из члана 71. став 9. овог закона.

Члан 109. прописује рок за доношење подзаконских аката на основу овог закона.

Члан 110. прописује да природна добра заштићена до ступања на снагу овог закона остају под заштитом, а управљачи, власници и корисници тих заштићених природних добара имају права и обавезе прописане овим законом.

Чланом 111. прописано је да су правна лица која управљају шумама, дивљачи и водама дужна да ускладе шумске, ловне и риболовне основе, те оквирне политике интегралног управљања водама са одредбама овог закона приликом њихове обнове или прве ревизије. Поред тога, прописано је и да су Управљачи заштићених подручја дужни

су да ускладе управљање заштићеним подручјем са одредбама овог закона у року од двије године дана од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 112. прописује да ће се поступци покренути према одредбама Закона о заштити природе („Службени гласник Републике Српске“, број 20/14) до ступања на снагу овог закона довршити према одредбама тог закона.

Члан 113. прописује да до доношења подзаконских аката из члана 111. овог закона примјењиваће се подзаконски акти донесени на основу претходно важећег закона уколико нису у супротности са овим законом.

Чланом 114. стављен је ван снаге Закон о заштити природе („Службени гласник Републике Српске“, број 20/14).

Чланом 115. прописано је да овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Српске”.

VI ПРОЦЈЕНА УТИЦАЈА ЗАКОНА, ДРУГИХ ПРОПИСА И ОПШТИХ АКАТА НА УВОЂЕЊЕ НОВИХ, ИЗМЈЕНУ ИЛИ УКИДАЊЕ ПОСТОЈЕЋИХ ФОРМАЛНОСТИ КОЈЕ ОПТЕРЕЂУЈУ ПРИВРЕДНО ПОСЛОВАЊЕ

Министарство привреде и предузетништва, у свом Мишљењу број: 18.06-020-2626/23 од 12. октобра 2023. године, увидом у Нацрт закона о заштити природе и Образац 1. процјене утицаја нацрта закона, констатује да је обрађивач спровео сљедеће методолошке кораке процјене утицаја прописа:

Нацрт је усклађен са стратешким документима и Просторним планом Републике Српске и планиран је Програмом рада Владе Републике Српске за 2023. годину.

У вези с проблемом који се жели ријешити, обрађивач је навео проблеме у вези с успостављањем еколошке мреже, спровођењем поступка ревизије студије заштите за проглашавање заштићеног подручја, управљањем заштићеним подручјима, изворима финансирања и промоцијом заштите природе.

Циљ који се жели постићи је унапређење биолошке, геолошке и пејзажне разноврсности.

Код утврђивања опција за постизање циљева и њихове анализе, утврђено је да се циљ може постићи једино регулаторном мјером.

У вези с утицајем на јавне буџете, обрађивач је навео да се финансирање заштите природе, поред досадашњих извора финансирања: буџет Републике, буџет јединица локалне самоуправе и други извори, обезбјеђује и кроз концесионе накнаде и средства за унапређивање општекорисних функција шума. Такође, прописана је и обавеза јединица локалне самоуправе, на чијој територији се налазе заштићена подручја, да издвајају дио намјенских средстава за одрживи развој заштићених подручја кроз пројектне активности. За спровођење Нацрта, потребно је јачати кадар и побољшати опрему и информациони систем заштите природе.

У вези с утицајем на пословање, обрађивач је навео да ће Нацрт утицати на све привредне активности које се реализују у заштићеним и еколошки значајним подручјима и подручјима еколошке мреже. Правна и физичка лица и предузетници који користе природне ресурсе, обављају грађевинске и друге радове, активности и интервенције у природи, дужни су да поступају у складу с мјерама и условима заштите природе, да изврше санацију, односно рекултивацију, те да у зависности од предвиђених или проузрокованих оштећења спроведу компензацијске мјере, те сходно томе сnose трошкове.

Нацртом су прописане двије нове формалности: рјешење којим се даје сагласност за сакупљање дивљих врста и рјешење којим се даје сагласност за репопулацију аутохтоних врста, које ће издавати Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију с циљем заштите природе, односно дивљих врста и њихових станишта. Осим тога, Нацртом су прописане формалности, које су прописане и важећим законом, а које нису измијењене.

У вези са социјалним утицајем, обрађивач је навео да Нацрт има директан утицај на очување културног наслеђа и подстиче промоцију заштите природе код свих субјеката заштите природе.

У вези с утицајем на животну средину, обрађивач је навео да Нацрт има позитиван утицај на заштиту и унапређење животне средине, заштиту вода, земљишта, шума и шумског земљишта. Нацртом је прописана обавеза правним и физичким лицима и предузетницима који реализују пројекте, радове или активности на подручју еколошке мреже да спроведу компензацијске мјере у зависности од предвиђених оштећења подручја еколошке мреже, а које су неопходне за очување свеукупне кохерентности еколошке мреже. У случају улагања у туристичке капацитете у заштићеним подручјима у којима се исказе интерес и осталим дијеловима природе који су идентификовани као природне вриједности постоје ограничења, на начин да се природни ресурси могу користити, али се не смију угрозити природне вриједности.

У погледу осталих методолошких корака процјене утицаја прописа, обрађивач је навео да је Нацрт био доступан јавности на интернет страници Министарства за просторно уређење, грађевинарство и екологију, те да су обављене консултације с представницима релевантних институција, појединих јединица локалне самоуправе, Привредне коморе Републике Српске и другим заинтересованим учесницима.

Када је у питању спровођење прописа, обрађивач је навео да управни надзор над примјеном одредаба овог закона врши Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију, док инспекцијски надзор врши Републичка управа за инспекцијске послове.

Нацртом је прописано доношење 16 подзаконских аката на основу овог закона у року од двије године од дана ступања на снагу овог закона, те сугеришемо обрађивачу да, приликом израде подзаконских аката, а посебно разрађивања формалности узме у обзир Акциони план за оптимизацију административних процедура и формалности на републичком нивоу, који је усвојен на 151. сједници Владе Републике Српске, одржаној 23. децембра 2021. године и Одлуку о процјени утицаја прописа.

Министарство привреде и предузетништва утврдило је да је обрађивач, приликом спровођења процјене утицаја прописа, поступио у складу с Одлуком о процјени утицаја прописа.

VII УЧЕШЋЕ ЈАВНОСТИ И КОНСУЛТАЦИЈЕ У ИЗРАДИ ЗАКОНА

Приликом израде овог закона испуњени су услови који су прописани одредбама Смјерница за консултације у изради прописа и других општих аката („Службени гласник Републике Српске“, број 86/22). Процјена је да је Закон од интереса за јавност, те је био објављен на интернет страници Министарства за просторно уређење, грађевинарство и екологију 22. маја 2023. године ради достављања примједби и сугестија и остављен је рок од 15 дана за достављање примједби и сугестија.

Такође, текст Нацрта закона је достављен и републичким органима управе и другим релевантним институцијама на мишљење и то: Министарству пољопривреде, шумарства и водопривреде, Министарству финансија, Министарству енергетике и рударства, Министарству просвјете и културе, Министарству привреде и

предузетништва, Министарству правде, Министарству здравља и социјалне заштите, Министарству трговине и туризма, Министарству управе и локалне самоуправе, Министарству за научнотехнолошки развој, високо образовање и информационо друштво, Републичком заводу за заштиту културно-историјског и природног наслеђа, Инспекторату Републике Српске, Фонду за заштиту животне средине и енергетску ефикасност Републике Српске, Економско – социјалном савјету Републике Српске, Републичкој управи за геодетске и имовинско-правне послове, Привредној комори Републике Српске, Институту за генетичке ресурсе, Јавном предузећу шумарства „Шуме Републике Српске“, Републичкој управи цивилне заштите, Музеју Републике Српске, Савезу општина и градова – Бијељина, Савезу општина и градова – Бања Лука, Савезу општина и градова – Источно Сарајево, Природно-математичком факултету и Шумарском факултету Универзитета у Бањој Луци, ЈУ НП „Сутјеска“ Тјентиште, ЈУ НП „Дрина“ Сребреница, ЈУ НП „Козара“ Приједор, ЈУ „ВОДЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ“.

У току консултација јавности прибављена су мишљења Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде, Министарства финансија, Министарства енергетике и рударства, Министарства просвјете и културе, Министарства привреде и предузетништва, Министарства правде, Министарства здравља и социјалне заштите, Министарства трговине и туризма, Министарства управе и локалне самоуправе, Републичког завода за заштиту културно-историјског и природног наслеђа, Инспектората Републике Српске, Фонда за заштиту животне средине и енергетску ефикасност Републике Српске, Привредне коморе Републике Српске, Института за генетичке ресурсе, Јавног предузећа шумарства „Шуме Републике Српске“, Републичке управе цивилне заштите, Музеј Републике Српске, Друштво за истраживање и заштиту биодиверзитета, Центар за животну средину, Град Приједор, Општина Фоча, Јавна установа „Воде Српске“ Бијељина.

Достављена мишљења су размотрена, и све оправдане примједбе и сугестије су узете у обзир приликом израде Нацрта закона.

VIII ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТВА И ЕКОНОМСКА ОПРАВДАНОСТ ДОНОШЕЊА ЗАКОНА

За доношење Закона о заштити природе нису потребна додатна финансијска средства из буџета Републике Српске.